

Nr 13

Fredagen den 31 januari

Kl. 14.00

§ 1 Justerades protokollen för den 21, 22 och 23 innevarande månad.

§ 2 Meddelande om arbetsplenum onsdagen den 12 februari

Herr TALMANNEN:

Arbetsplenum onsdagen den 12 februari, som enligt den preliminära planen skulle börja kl. 10.00 eller 14.00, tar sin början kl. 10.00.

§ 3 Om rätt för Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering att delta i internationell konferens om krigets lagar

Herr utrikesministern ANDERSSON erhöll ordet för att besvara fru Dahls (s) i kammarens protokoll för den 22 januari intagna fråga, nr 42, och anförde:

Herr talman! Fru Dahl har frågat mig om Sverige kommer att aktivt verka och rösta för att PRR bereds rätt att delta i den internationella konferensen om krigets lagar i Genève i februari 1975.

Den schweiziska regeringen, som arrangerar konferensen, har följt principen att inbjuda de stater som anslutit sig till 1949 års Genèvekonventioner och de stater som är medlemmar i FN. Med denna formel inbjöds regimen i Saigon såsom representant för staten Sydvietnam och PRR lämnades utanför. Frågan om de två sydvietnamesiska administrationernas deltagande avgöres dock i sista hand av konferensen själv.

Den svenska regeringen anser det oriktigt att Saigonregimen tillåts företräda Sydvietnam och kommer att hävda den ståndpunkten vid den förestående konferensen i Genève.

När det gäller den principiella frågan om vilka som med rösträtt skall få delta i mellanstatliga konferenser följer vi den regeln att svenskt stöd åt en regerings deltagande innebär ett folkrättsligt erkännande av att denna regering representerar ifrågavarande stat och kan åta sig förpliktelser å denna stats vägnar. Vad avser Sydvietnam anser vi att, såsom också framgår av Parisavtalet, ingendera parten har en sådan ställning.

Vi är starkt medvetna om vikten av att det sydvietnamesiska folket, som av egen erfarenhet känner det moderna krigets brutala metoder, i någon form får göra sin röst hörd vid en konferens om krigets lagar. Vi kommer därför att hävda att de två parterna i Sydvietnam borde få delta med ställning som observatörer med rätt att yttra sig och framlägga förslag.

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Meddelande om
arbetsplenum
onsdagen den
12 februari*

---

*Om rätt för
Republiken
Sydvietnams
provisoriska
revolutionära
regering att delta i
internationell
konferens om
krigets lagar*

Fredagen den
31 januari 1975

*Om rätt för
Republiken
Sydvietnams
provisoriska
revolutionära
regering att delta i
internationell
konferens om
krigets lagar*

Fru DAHL (s):

Herr talman! Jag skall enligt praxis börja med att framhäva det som är positivt i utrikesministerns svar. Till det räknar jag att man klart säger ut att Sverige motsätter sig att Saigonregimen ensam får representera Sydvietnam, även om det inte alls framgår i vilka former Sverige kommer att motsätta sig detta. Det är på inget sätt effektivt att *bara hävda* den ståndpunkten. Saigonregimen kan inte förhindras att även denna gång – det är jag nästan säker på – få representera Sydvietnam ensam, om inte mera effektiva åtgärder sätts in än en röstförklaring.

Jag tycker också att det är positivt att man erkänner att det är av mycket stort intresse, inte bara för det vietnamesiska folket självt utan även för dem som är intresserade av att denna konferens skall bli framgångsrik, att de som mer än några andra har erfarenhet på detta område också får rätt att delta på något sätt.

Detta är alltså positivt. Men jag är på intet sätt nöjd med utrikesministerns svar. Det beror inte bara på att det i svaret finns en hel rad folkrättsliga egendomligheter, som jag är rädd för att jag inte får tid att gå in på under den här korta frågestunden, utan framför allt på att jag inte tror att den här svenska handlingslinjen kommer att kunna ändra något i sakfrågan. Om man vill att de två parter som definieras i Parisavtalet skall bli lika behandlade, så finns det i den situation som nu föreligger inget annat sätt att gå till väga än att rösta för att PRR också får rätt att delta. Saigon har ju redan den rätten, och vi måste – om det skall bli fråga om lika behandling – rösta för att även PRR får den rätten. Någon annan utväg står inte i dagens läge till buds.

Jag vill peka på det förhållandet att PRR, såsom provisorisk revolutionär regering, är godtagen som en av de parter som deltar i 1949 års Genèvekonvention och alltså har folkrättslig rätt att delta. PRR har dessutom förklarat att om någon stat röstar för dess rätt att delta kommer det icke att räknas som ett erkännande i traditionell mening. Det är också enligt folkrättslig praxis möjligt att båda dessa administrationer får åta sig förpliktelser, var och en för de territorier som de behärskar i enlighet med vad som står i Parisavtalet.

Till slut vill jag säga att jag är övertygad om att opinionen i Sverige i dag inte kan godta en annan handlingslinje från den svenska regeringens sida än att vi nu klart verkar för att PRR får rätt att delta som fullvärdig medlem i den här konferensen.

Herr utrikesministern ANDERSSON:

Herr talman! Jag kan inte här säga under vilka former som vi kommer att verka för att Saigon ensamt inte skall få företräda Sydvietnam. Det är för tidigt att säga det, eftersom vi inte i dag helt känner till procedurordningen. Men jag vill upprepa vad jag sade i svaret att vi med kraft kommer att hävda denna ståndpunkt, som är logisk med tanke på den ställning vi intar.

Fru Birgitta Dahl säger att det finns folkrättsliga egendomligheter i

svaret – det får vi väl tala om privat. Jag anser inte det, utan vi håller oss här till folkrättsliga realiteter. Däri ligger bl. a. att om PRR har, vilket i och för sig är bra, insänt ett anslutningsinstrument för Genèvekonventionerna förändrar det inte på något sätt det faktum att konferensen är mellanstatlig och att det är *stater* som skall vara representerade.

Det finns en form som jag knyter an till, nämligen att man kan vara observatör. I den här situationen har Sverige med de principer för erkännande av stater som vi följt i alla tider ingenting annat att göra än att försöka hävda att den jämställdhet som vi kämpar för kan uppnås genom observatörskap.

Fru DAHL (s):

Herr talman! Det är inte bara så att PRR själv har insänt de instrument som innebär att PRR för sin del vill ansluta sig till 1949 års Genèvekonvention, utan PRR har också av Schweiz, som förvaltar dessa dokument, godtagits som ansluten part. Det är någonting helt annat. Jag förstår inte hur man då kan motivera att PRR inte skulle få delta i denna konferens.

Med den erfarenhet som Sverige nu har av hur denna fråga har drivits vid andra konferenser tycker jag, att det borde stå klart för den svenska regeringen hur man skall handla om man verkligen syftar till att uppnå likställdhet mellan de här parterna. Om man inte handlar i detta syfte medverkar man i den amerikanska kampanj som syftar till att lansera Saigon som den enda lagliga regeringen. Svenska regeringen borde veta att vad som nu föreslagits inte är en effektiv metod.

Vi kunde väl få något besked om hur Sverige, på grundval av erfarenheter från tidigare konferenser, tänker handla och om regeringen tror att detta är en effektiv metod för att få bort Saigon och för att få till stånd en likaberättigad ställning. Jag för min del tycker att det borde vara en mycket bättre väg – i dagens läge den enda effektiva dessutom – att rösta för PRR. Någon annan väg är inte grundad på realistiska överväganden om situationen.

Herr utrikesministern ANDERSSON:

Herr talman! Fru Birgitta Dahl anser tydligen att Sverige skulle kunna acceptera att både PRR och Saigonregimen deltog, dvs. att två regeringar representerade samma stat. Det strider helt mot våra principer. Det som dessutom rent folkrättsligt är avgörande vid en mellanstatlig konferens, så långt vi kan tolka Genèvekonventionerna, är att det är *en* regim, *en* regering som representerar staten i fråga. Vi säger att det finns i dag icke någon regering i *staten* Sydvietnam, som vi kan anse representera hela folket. Det är därför som vi intar, och enligt våra principer som är godkända av riksdagen, måste inta, denna hållning.

Fru DAHL (s):

Herr talman! På den grunden bör man motsätta sig att Saigon repre-

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Om rätt för
Republiken
Sydvietnams
provisoriska
revolutionära
regering att delta i
internationell
konferens om
krigets lagar*

senterar Sydvietnam. Men PRR gör ju inte anspråk på annat än vad Parisavtalet stadgar, nämligen att få representera den del av Sydvietnam där PRR är den enligt Parisavtalet erkända administrationen.

Sådana fall då två administrationer för var sitt territorium av ett land erkänts har förekommit tidigare i folkrätten och har i det senaste numret av *Le Monde Diplomatique* beskrivits av den belgiske professorn i juridik Salmon. Han hänvisar där bl. a. till hur de allierade under andra världskriget erkände såväl Vichyregeringen som de Gaulles frihetskommitté och hur England under spanska inbördeskriget också erkände två regeringar för Spanien.

Såvitt jag förstår är detta ett mycket intressant uppslag, som den svenska regeringen med tacksamhet borde använda för att i sådana här sammanhang kunna föra en politik som stöder en utveckling i Sydvietnam i enlighet med Parisavtalet och som dessutom gör det möjligt att låta PRR vara representerad vid just den här konferensen, som är tillkommen för att få till stånd förbud mot den sortens krigföring som de har så bittra erfarenheter av.

Herr utrikesministern ANDERSSON:

Herr talman! Bara två upplysningar. För det första: Madame Bihn har för ett par dagar sedan skrivit ett brev till den schweiziska regeringen där hon ordagrant säger: Båda administrationerna i Sydvietnam, dvs. PRR och Saigonregimen, måste behandlas utan någon som helst diskriminering: antingen måste båda delta i konferensen eller också ingen. Sverige anser att det är det sista som är det riktiga här. Då blir det ju ingen diskriminering.

För det andra har vi mycket noga studerat den artikel som fru Dahl nämnde. Jag vill bara säga att Sverige, som ju har sina egna principer när det gäller att erkänna stater, har aldrig erkänt vare sig två spanska regeringar eller två franska regeringar. Andra stater kan ha gjort det – men vi talar här om de principer som gäller för Sverige.

Fru DAHL (s):

Herr talman! Detta Madame Bihns meddelande känner jag också till. Då är det bara att se till att man på ett effektivt sätt kan tillämpa det. Jag upprepar: Jag tror inte att den nu valda handlingslinjen är realistisk. Jag vill då från utrikesministern ha exempel på åtgärder som skulle kunna leda till att Saigon uteslöts eller att utrikesministern åtminstone kunde ge oss någon garanti för att Sverige kommer att aktivt verka för något sådant. Annars är ju hela den här diskussionen från utrikesministerns sida fullständigt meningslös.

Herr utrikesministern ANDERSSON:

Herr talman! Jag har klart sagt i mitt svar att vi kommer att verka för detta. Hur vi skall verka i detalj är en procedur som vi försöker att i förväg studera. Hur det kommer att gå till kan jag i detalj inte

säga, men vi kommer att samordna vårt handlande med andra staters, som har samma uppfattning och som hävdar att både PRR och Saigonregimen skall vara jämställda. Vi kommer att hävda vår inställning i deklARATIONER och om möjligt också på annat sätt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om förlängd remisstid på fritidsbåtutredningens betänkande

Herr jordbruksministern LUNDKVIST erhöll ordet för att besvara herr *Lindahls* i Hamburgsund (fp) i kammarens protokoll för den 14 januari intagna fråga, nr 18, och anförde:

Herr talman! Herr Lindahl i Hamburgsund har frågat om jag är beredd att förlänga remisstiden på fritidsbåtutredningens betänkande till den 1 juli 1975 för att ge båtorganisationerna tillfälle till ett omfattande medlemssamråd innan de avger sina remissvar.

Den remisstid som angivits för fritidsbåtutredningens betänkande bestämdes efter bl. a. kontakter med företrädare för båtorganisationerna i syfte att möjliggöra just ett sådant medlemssamråd som herr Lindahl avser. Enligt vad som senare framkommit synes man inom vissa organisationer ha fått svårigheter att klara remissarbetet inom den angivna tiden. Jag har därför lämnat berörda organisationer anstånd till den 31 maj 1975 med att avge yttrande över betänkandet.

Herr LINDAHL i Hamburgsund (fp):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga. För ideella organisationer, som måste klara sig helt på ideellt arbete och inte har någon anställd, tar det litet tid och är litet jobbigt att få fram remissvar. Jag tycker därför att svaret är positivt. Jag hade visserligen frågat om en förlängning till den 1 juli, men en förlängning till den 31 maj lär inte innebära någon avgörande skillnad. Jag tackar alltså för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om statlig investering i bransch med avsättningssvårigheter

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr *Komstedts* (m) i kammarens protokoll för den 23 januari intagna fråga, nr 44, till herr industriministern, och anförde:

Herr talman! Herr Komstedt har frågat industriministern om han anser det vara riktigt att staten investerar i en bransch som redan har avsättningssvårigheter. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Det konkreta ärende som herr Komstedt inledningsvis berör är eta-

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Om förlängd
remisstid på
fritidsbåtutredningens
betänkande*

---

*Om statlig investering
i bransch med
avsättningssvårigheter*

Fredagen den
31 januari 1975

Om statlig investering i bransch med avsättningssvårigheter

bleringen av ett fjäderfäslakteri i Mörbylånga och det statliga stödet – bl. a. som lokaliseringssöd – i anslutning därtill.

När man har att pröva frågan om lokaliseringssöd i samband med nyetablering av ett företag läggs särskild vikt vid marknadsförutsättningarna. Regelmässigt inhämtas då yttranden från myndigheter och andra som har kännedom om branschen. Om man då beaktade marknadsförutsättningarna enbart på kort sikt skulle bedömningen bli alltför snäv. Ett nyetablerat företag avser ju att driva verksamheten över en längre tidsperiod. Därför måste marknadsförutsättningarna på längre sikt tillmätas större betydelse än de förhållanden som kan råda för stunden och som kan ha påverkats av omständigheter av mera tillfällig natur.

På grundval av tillgänglig information angående fjäderfäbranschen och dess utveckling bedömdes utsikterna på längre sikt som förhållandevis goda. Med hänsyn dessutom till de starka regionalpolitiska skälen får lokaliseringssödet i detta fall anses motiverat.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Anledningen till att jag ställt den är bl. a. den statliga företagspolitiken. Statens satsningar har ytterligare förvärrat sysselsättningsproblemet i en redan hårt drabbad bygd. Den etablering som jag tar upp i min fråga är märklig, och jag tycker att den förtjänar att studeras, eftersom det här gäller våra gemensamma pengar.

Storleken av de belopp som från olika håll satsats i AB Guldfågeln i Mörbylånga går inte helt att kontrollera, eftersom Investeringsbanken inte lämnar några upplysningar om sina åtaganden. Men uppgifter cirkulerar om att satsningen från Investeringsbankens sida ligger mellan 2 och 4 milj. kr.

Helt klart är emellertid att AMS, efter fastställande från regeringens sida, i bidrag lämnar 1 milj. kr. och i lokaliseringsslån 4 milj. kr. Helt klart är också att de som tänker driva företaget tillsammans satsar 1 milj. kr.

Olika statliga organ har således bidragit med uppemot 90 % av det totala investeringsbeloppet. Regeringen medverkar alltså till denna satsning i en bransch som redan vid beslutets fattande visade en nedåtgående trend. Bekräftelser på detta finns redan. Ivo Foods broilerslakteri i Gärsnäs i sydöstra Skåne varslade i mitten av januari månad om friställande av 125 av företagets totalt 230 anställda. Den friställningen blir aktuell vid semestern i år. Varslet om friställning beror på att broilerkonsumtionen i landet har sjunkit mycket kraftigt. Genom olika statliga organs satsningar börjar man samtidigt bygga ett nytt broilerslakteri i Mörbylånga.

Jag måste fråga statsrådet, om regeringen tror att broilerkonsumtionen kommer att öka betydligt igen bara därför att man slaktar kycklingarna i Mörbylånga i stället för i Gärsnäs. Om statsrådet och regeringen har någon lösning – och det antyds i svaret att man ser optimistiskt på detta

– tycker jag att det är värdefullt att i debatten redan nu få veta detta. Detta gäller inte minst de 125 människorna vid Ivo Food som är intresserade av att få behålla sina jobb.

Och till sist: Gäller inte de regionalpolitiska skäl som statsrådet åberopade i sitt svar beträffande Mörbylånga också för en av friställningar redan hårt drabbad bygd som Sydöstkåne?

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Jag är övertygad om att herr Komstedt drar litet förhastade slutsatser om orsaken till förhållandena vid de företag han här nämner. Han gör gällande att svårigheterna vid Ivo Food skulle höra samman med nyetableringen på Öland. Ännu har ju inte en enda fjäder från någon broiler därifrån belastat marknaden. Företaget är alltså inte färdigt. Det kan således vara andra omständigheter som gör att det nu nämnda företaget har svårigheter. Ivo Food i Gärsnäs är inte det enda företaget i branschen, och andra företag i denna har inte samma svårigheter.

När det vidare gäller de lokaliseringsbidrag vi lämnat i samband med etableringen på Öland vill jag framhålla, att man formellt kunde ha krävt mycket mera, eftersom Öland ju tillhör stödområdet. Men vår bedömning av branschen är följande. Ökningen av broilerkonsumtionen i Sverige har fortgått i en takt av ungefär 10 % per år, och den andel som det nya slakteriet på Öland skulle stå för motsvarade ungefär denna ökning. Att det just för dagen inte äger rum någon konsumtionsökning förklarar man på andra broilerslakterier med konkurrensen, prisstoppet på kött och fläsk och andra sådana omständigheter som inte för evigt kommer att belasta denna bransch.

Konsumtionsökningen har tidigare varit kraftig, men vi ligger långt efter andra länders konsumtion. Vi äter ungefär fyra kilo broiler per person och år, och det är en mycket låg siffra jämfört med vad som förekommer i andra länder. Därför tror vi på en konsumtionsökning och på att denna bransch har en framtid.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Nej, herr statsråd, jag drar inga förhastade slutsatser om att Mörbylångaslakteriet skulle ha slagit ut anläggningen i Gärsnäs. Jag är medveten om att det inte har kommit en enda fjäder, som statsrådet uttryckte det, från Mörbylångaslakteriet. Men vad som förvånar mig är att man gör denna statliga satsning när de redan befintliga slakterierna inte kan sysselsätta sina anställda och utnyttja produktionen till fullo. Jag framför därför återigen min fråga: Tror verkligen statsrådet att man kan öka konsumtionen av broiler bland människorna bara genom att ändra slakteriets förläggningsort? Jag tror det knappast, men det är intressant att få detta besked, eftersom problemet kvarstår. Statsrådet är säkerligen medveten om att det sedan de svårigheter som vi nu talar om började har varsplats om permitteringar vid flera industrier i sydöstra Skåne. Det är en hårt trängd bygd, och människorna är intresserade av

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

Om statlig investering i bransch med avsättningssvårigheter

att behålla sina jobb. Jag tror inte att de är övertygade om att de får det, om staten satsar i anläggningar på ett annat håll i just den bransch som sysselsätter dem. Det är så man skall se denna fråga. Konsekvensen av satsningen på slakteriet i Mörbylånga blir möjligen att hela Ivo Food får läggas ner, när det nya slakteriet kör i gång.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Lokaliseringspolitiska insatser måste alltid bedömas på lång sikt. Vi har haft svårigheter av tillfällig karaktär inom många branscher, men det har inte hindrat oss från att göra lokaliseringar inom stödområdet. Det har visat sig att svårigheterna så småningom har upphört och att vi har klarat oss väldigt bra. Det är inget unikt för den här branschen att man är inne i tillfälliga svårigheter.

Jag sade att konsumtionsökningen var ungefär 10-procentig år efter år, men det är riktigt att den stoppade 1973 och 1974. Man har funnit förklaringar till det, men ingen inom branschen, ingen expert som vi har frågat, har någon annan uppfattning än att man på sikt kommer att få god användning för de här produkterna.

Jag nämnde att konsumtionen har kommit upp till 4,5 kg per person och år i Sverige. Vi började med 1,5 kg år 1960. I England är de nu uppe i 8 kg per person och år, och i Amerikas förenta stater sätter de i sig 21 kg per person och år. Det är en utveckling som vi så småningom bör kunna förvänta oss här också.

När vi gör en lokaliseringsinsats måste vi vägledas av hur branschen ser ut på sikt. Skall vi stoppa en lokalisering på grund av en svårighet för stunden, då kan vi stänga hela lokaliseringsbutiken.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag är medveten om att mycket kan bero på den subventionering av kött och fläsk som vi har i dag, men det är en annan fråga som vi får debattera vid ett annat tillfälle, herr statsråd. Det kan vara intressant att veta hur det går med detta i framtiden, kanske inte minst för broilerbranschen.

Man skulle kanske också ha kunnat anlägga den här aspekten på problemet: Om regeringen önskar lokalisera någonting till Öland – och jag tror att det är behövligt och behjärtansvärt – varför inte satsa på någonting annat, som har bättre förutsättningar? Varför inte vänta med att satsa på ett broilerslakteri tills man har fått underlag från de experter som statsrådet åberopar? Det tycker jag vore en riktig bedömning.

Kvar står problemet: Vad gör vi för de 125 som friställes i denna bransch fram tills den konsumtionsökning kommer som herr statsrådet hänvisar till? Och vad gör de människorna under den tiden, som kanske blir två tre år – vad vet jag? Skall de erbjudas att flytta till Mörbylånga för att plocka kycklingar där i stället för i Gärsnäs, då må jag säga att den statliga lokaliseringspolitiken verkligen har förvirrats ytterligare. Då är det nog så som herr statsrådet sade, då kan vi lägga ner den.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Jag hävdar bestämt att besvärigheterna vid detta namngivna broilerslakteri inte beror på den satsning vi har gjort på Öland. När vi satsade på lokaliseringen dit var det många skäl som talade för att just ett broilerslakteri skulle komma till lokalerna i Mörbylånga. Den person som stod i spetsen för det hela är en utomordentligt skicklig fackman inom området, och innan vi gav lokaliseringsstöd lät vi olika myndigheter yttra sig. Man sammanfattade det så, att på sikt är framtiden ljus för branschen, och det var därför vi lämnade lokaliseringsstödet.

Oberoende av vad som har gjorts på Öland hade ju tydligen svårigheterna kommit i Gärsnäs, och det blir våra bekymmer. Vi skall se till att vi kan skapa sysselsättning i det området också, och det finns möjligheter för oss att utnyttja lokaliseringpolitiken även där, när det nu uppstår svårigheter. Men dessa beror som sagt var inte på Ölandsetableringen.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag skall inte förlänga den här debatten mycket till. Kvar står trots allt faktum, att även om inte friställningsvarslet i Gärsnäs är direkt orsakat av att man har byggt slakteriet i Mörbylånga, betyder ändå Mörbylångaslakteriet – med den konsumtion vi har i dag – en ytterligare överproduktion. Samtidigt måste det naturligtvis vara väldigt besvärande för de 130 som blir kvar i Gärsnäs. De måste ju känna det som om även deras jobb är hotade när ett nytt slakteri körs i gång, fastän man inte kan sysselsätta den personal som i dag finns i Gärsnäs. De 125 som nu blir friställda är säkerligen skickligt yrkesfolk i sin bransch, och jag tycker det är ledsamt om de nu får lov att flytta till Mörbylånga för att kunna utöva sitt yrke – flytta från sydöstra Skåne, som är en bygd med besvärigheter.

Jag menar att satsningen på Mörbylånga borde ha kunnat göras på ett annat sätt. Det kostar svenska folket gemensamt – dvs. skattebetalarna – för mycket pengar, herr statsråd, att etablera ett företag i en bransch som inte har tillräcklig avsättning.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om säkerheten vid posttransporter

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Westbergs* i Ljusdal (fp) i kammarens protokoll för den 23 januari intagna fråga, nr 47, och anförde:

Herr talman! Herr Westberg i Ljusdal har frågat mig om jag – med anledning av inträffade händelser då post under transport försvunnit – ämnar vidta några åtgärder för att förbättra säkerheten vid posttransporter.

Sedan postverket genom en särskild säkerhetsgrupp med representanter

för postverket och dess personalorganisationer, rikspolisstyrelsen och televerket gjort en översyn av samtliga säkerhetsföreskrifter – vad gäller såväl postlokalernas utformning och utrustning som värdetransporterna – har verket i slutet av förra året lämnat en redogörelse för sin planering vad gäller säkerhetsfrågorna.

Av redogörelsen framgår bl. a. att postverket efter år 1968 successivt har byggt ut och förbättrat sin säkerhetsorganisation och även genomfört ett särskilt program för säkerhetsutbildning. Efter år 1968 har uppmärksamheten i fråga om säkerhetsåtgärder på transportområdet varit inriktad på att göra transporterna säkrare, att reducera den transporterade sedelmängden och att reducera antalet värdetransporter. Vad gäller de bilar som används vid transporterna finns en grundläggande säkerhetsplan, som bl. a. föreskriver hur sådana bilar skall vara utrustade och vilka biltyper som får användas. För sådana linjer där stora värdetransporter regelmässigt sker har utarbetats en s. k. förstärkt säkerhetsplan, enligt vilken viss specialutrustning samt möjligheter till eskort skall finnas. Särskilda instruktioner har utarbetats för den personal som handhar transporterna.

I övrigt kan konstateras att större delen av penningtransporterna utförs med skottsäkra bilar och att rikspolisstyrelsen kommer att bygga ut sitt radionät med en särskild kanal för mobila radiostationer på ca 120 landsvägslinjer.

Över postverkets redogörelse och förslag till vidare åtgärder har bl. a. rikspolisstyrelsen avgett yttrande. Styrelsen har kunnat konstatera att antalet överfall mot posttransporter hittills varit få. Vidare konstateras att postverket redan gjort stora insatser för att förbättra transportskyddet, men rikspolisstyrelsen understryker vikten av att planerna på ökad säkerhet i detta avseende fullföljs och att riksbanken i samband därmed medverkar till ett nytt system för sedelförsörjningen.

Frågan bereds f. n. i kommunikationsdepartementet, och regeringen kan inom kort väntas ta ställning till de säkerhetsfrågor som berörs i redogörelsen.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Jag ber först att få tacka kommunikationsministern för det utförliga och positiva svar som han har lämnat. Det framgår att mycket gjorts för att öka säkerheten när det gäller posttransporter och att mycket är på gång, och det är intressant att konstatera detta.

Verkligheten motsvarar dock inte alltid vad man har tänkt sig. Det är således en inträffad händelse och postverkets sätt att lösa transportproblemen som har gjort att jag har ställt frågan. Den händelse som jag i första hand tänker på inträffade förra veckan på vägen mellan Bollnäs och Söderhamn, då en kupp förövades mot en posttransport. Samtliga värdesäckar öppnades, och värden försvann.

Det framgår av uppgifter i tidningarna att transporterna utlämnats på entreprenad till en transportfirma och att den ansvarige för transporten

var en tillfälligt anställd 25-åring, som t. o. m. saknade körkort. Detta sistnämnda kan givetvis inte läggas postverket till last, men entreprenören uppger att några som helst krav på viss kompetens beträffande ansvarig för posttransport inte framförts från postverkets sida. Det stämmer inte särskilt väl med följande mening i svaret: "Särskilda instruktioner har utarbetats för den personal som handhar transporterna."

Med anledning av det inträffade kan det således ifrågasättas om systemet med entreprenadfirmer som ansvariga för posttransporter är en tillfredsställande lösning. Åtminstone borde det från postverkets sida ställas vissa krav i fråga om säkerheten vid dessa transporter, t. ex. att chauffören måste ha genomgått en viss utbildning.

På personalhåll inom postverket frågar man sig hur det över huvud taget kan vara möjligt att personer utan postal utbildning kan få sköta transporter åt postverket. Av övriga postanställda krävs ordentlig utbildning och de utsätts för noggrann kontroll. Men när det gäller dessa viktiga transporter kan vem som helst komma i fråga. Detta anser man inte utan skäl vara fel och man vill helst att postverket svarar för transporterna. Att alla bilförare som svarar för postverkets transporter skall få genomgå en för dem särskilt anpassad utbildning anser man vara ett minimikrav.

Min fråga är: Delar kommunikationsministern den mening som personalen givit uttryck för och som jag här har återgivit?

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Av praktiska skäl är postverket hänvisat till att vid landsvägsbefordran av post i viss omfattning anlita entreprenörer. Med dessa träffas skriftliga avtal enligt vilka de förbinder sig att ansvara för postens säkra förvaring och befordran, att i allt iaktta postverkets säkerhetsföreskrifter samt att utrusta sina fordon på av verket föreskrivet sätt.

Postverket gjorde för några år sedan en undersökning av hur entreprenörerna fullgör sina åtaganden och fann då att det genomgående skedde på ett mycket tillfredsställande sätt. Sedan dess har kraven på entreprenörerna ytterligare skärpts i samband med att olika säkerhetsåtgärder genomförts i förebyggande syfte.

Jag kan inte närmare gå in på det exempel som herr Westberg i Ljusdal anförde – den händelse som inträffade för någon vecka sedan. Men låt mig i anslutning till det exemplet ändå säga att postverkets transportapparat är mycket omfattande. Varje dygn utförs omkring 7 000 värdetransporter eller per år ca 2 miljoner värdetransporter i vårt land. Att ge alla dessa ett 100-procentigt skydd mot rån eller tillgrepp är ju varken praktiskt eller ekonomiskt möjligt.

Emellertid har hittills rån eller rånförsök mot posttransporter varit ganska sällan förekommande. Jag tittade efter innan jag gick hit hur det har varit under de senaste fem åren. Under denna tid har transporter varit utsatta för rån eller rånförsök vid sammanlagt sju tillfällen: 1970 inget, 1971 två rån och ett försök, 1972 inget, 1973 ett rån och ett försök,

*Om säkerheten vid
posttransporter*

1974 ett rån. Det är naturligtvis sju för mycket under denna femårsperiod, men i betraktande av att det rör sig om ca 2 miljoner värdetransporter per år är ju siffran relativt sett låg.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Det är klart att det här kan vara ett exceptionellt fall, där en chaufför utan körkort och utan några som helst krav på utbildning eller instruktioner får fullgöra sådana viktiga uppdrag som att frakta värdepast. Men jag tror det är riktigt när den ansvarige entreprenören säger att postverket inte framfört något krav på att chauffören skulle ha någon särskild utbildning eller ställt några speciella fordringar på den som sköter dessa transporter. När vederbörande säger detta tror jag alltså det är riktigt, och det är det som jag tycker är helt otillfredsställande.

Sedan fick jag veta att man av praktiska skäl är tvungen att använda entreprenadfirmor för de här uppgifterna. Är det alldeles självklart? Skulle inte postverkets egen personal kunna svara för transportererna? Då skulle ju både utbildnings- och säkerhetskraven kunna tillmötesgå på ett riktigt sätt.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Det är klart att man kunde tänka sig att genom ett beslut överföra alla dessa transporter till postverkets egen verksamhet. Jag tror emellertid att det vore helt fel.

När man av praktiska skäl, som jag sade, kan använda entreprenörer ingår naturligtvis i det – vilket jag också framhöll i min replik nyss – att de skall iakttä postverkets säkerhetsföreskrifter. Jag har litet svårt att förstå vad det gör för skillnad om man använder postverkets egen personal eller entreprenörer, om båda utrustar sina fordon på samma sätt, tillämpar samma säkerhetsföreskrifter och över huvud taget utför transportererna likvärdigt. Då tycker jag i stället att det är både rättvist och praktiskt handlat att låta privata entreprenörer ta hand om den del av transportererna som postverket anser att dessa kan klara.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att man kan använda entreprenadfirmor, om säkerhetsföreskrifterna är tillräckliga och om de följs. Men jag anser det också vara viktigt att de som svarar för dessa transporter har postal utbildning för uppgiften. Det sade kommunikationsministern ingenting om. Vad jag här återgav var personalens egen uppfattning om minimikraven i det fallet, och jag vill instämma i att en förutsättning bör vara att vederbörande har utbildning och får sådana instruktioner som gör dem lämpliga för den uppgift det här är fråga om.

Överläggningen var härmed slutad.

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Om en professur i
tillämpad klimato-
logi vid Umeå
universitet*

Herr utbildningsministern ZACHRISSON erhöll ordet för att besvara herr Nygrens (s) i kammarens protokoll för den 14 januari intagna fråga, nr 16, och anförde:

Herr talman! Herr Nygren har frågat mig hur jag bedömer förutsättningarna för den av bl. a. de fem norrländska landstingen gjorda framställningen om en professur i tillämpad klimatologi vid Umeå universitet.

Utbildningsdepartementet överlämnade hösten 1973 landstingens m. fl. framställning till universitetskanslersämbetet för beaktande i petitaarbetet. Ämbetet återkom till departementet i frågan i september 1974. Ämbetet överlämnade då drygt tjugo remissyttranden över framställningen, vilka över lag var positiva till en satsning på klimatologisk forskning, men en rad frågor, t. ex. lokaliseringsfrågan och frågan om forskningens närmare inriktning, måste klarläggas. Ämbetet tog inte ställning till framställningen utan anförde att vid avvägningen av förslag till högre tjänster utrymme inte funnits för förslag om professur i tillämpad klimatologi.

Frågan om en insats på klimatologins område är med andra ord väckt och har fått visst gensvar. Jag avser inte för dagen att vidta några ytterligare åtgärder. Jag har dock under hand låtit överlämna remissyttrandena till universitetet i Umeå.

Herr NYGREN (s):

Herr talman! Klimatet spelar en mycket stor roll för Norrland och dess utvecklingsmöjligheter, för landsdelens näringsliv, för kommunikationerna och för de enskilda människorna. F. n. bedrivs forskning och undervisning i meteorologi i Stockholm och Uppsala. I den dryga hälften av vårt land som Norrland utgör har man mycket stora klimatiska variationer, jämfört med förhållandena i Syd- och Mellansverige, men däruppe finns ingen forskning och ingen undervisning i meteorologi.

Det var mot den bakgrunden som de fem nordligaste landstingen tillsammans med ledande företrädare för näringslivet i Norrland uppväktade utbildningsdepartementet och framförde önskemål om en professur i tillämpad klimatologi vid Umeå universitet. Denna fråga är mycket angelägen för Norrland. En forskning i klimatologi vid Umeå universitet bör ses som en viktig del i samhällets regionalpolitiska satsningar.

Remissvaren till universitetskanslersämbetet på den norrländska framställningen var, som statsrådet påpekade övervägande positiva. Det var egentligen bara ett av de drygt 20 svaren som vände tummen ned. Det var yttrandet från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI som det allmänt kallas. Och det ställningstagandet var ingen överraskning. För att skingra den dimma som det remissvaret kan ha lagt ut vill jag understryka att de norrländska landstingen aldrig avsåg att till Umeå universitet föra över isprognosverksamheten och delar av väderlekstjänsten, som helt naturligt är SMHI:s uppgifter.

Nej, professuren skulle svara för en mycket angelägen forskning och

möjliggöra en utbildning inom den klimatologiskt mycket intressanta hälften av vårt land som Norrland utgör.

Men en professur i tillämpad klimatologi är inte enbart en Norrlandsfråga. Klimatologin har i Sverige länge haft en undanskymd plats. Umeå skulle, om framställningen behandlas positivt i utbildningsdepartementet, få vårt lands första professur i klimatologi. Den skulle bli placerad inom den för sådan forskning mest intressanta delen av vårt land, inom ett område där klimatet spelar en avgörande roll för utvecklingen.

Statsrådet säger nu att han inte för dagen avser att vidta några ytterligare åtgärder. Det kan jag förstå; frågan har ju nyligen prövats i budgetpropositionen. Men jag hoppas, herr statsråd, att detta inte skall uppfattas så att dörren har stängts. Statsrådet noterar i sitt svar att lokaliseringsfrågan och forskningens närmare inriktning måste klarläggas. Jag hoppas att statsrådet liksom jag önskar få dessa frågor klarlagda tills frågan kan bli föremål för en ny prövning.

Herr utbildningsministern ZACHRISSON:

Herr talman! Jag vill bara understryka att jag har översänt materialet till Umeå universitet. Jag anser att man nu där på eget initiativ skall pröva frågan i samråd med dem som är intresserade av forskningen i klimatologi. Men jag vill framhålla att den forskningen naturligtvis har ett samband med forskningen i meteorologi och att det enligt min mening är önskvärt att beakta detta samband, så att vi inte får en alltför stor spridning av forskningsresurserna på ett område där jag tror att det finns goda skäl att hålla ihop dem.

Jag tycker också att det är viktigt att man i Umeå strävar efter att åstadkomma ett förslag som anknyter till den forskning som redan är etablerad i Umeå och på Nordkalotten.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om anslag till Sveriges Radio för budgetåret 1975/76

Herr utbildningsministern ZACHRISSON erhöll ordet för att besvara herr Ahlmarks (fp) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 29, och anförde:

Herr talman! Herr Ahlmark har frågat mig av vilka skäl regeringen underlåter att i budgetpropositionen föreslå medel till Sveriges Radio för nästa budgetår.

Inom utbildningsdepartementet pågår beredning av vissa radiofrågor, bl. a. av utredningsförslag om införande av lokalradio. Jag räknar med att föreslå regeringen att till vårriksdagen lägga fram en särskild proposition i dessa frågor. För genomförandet av förslagen krävs medel ur radiofonden redan under nästa budgetår. Jag har ansett det vara motiverat att riksdagen i ett enda sammanhang får en redovisning av hur radiofonden belastas under budgetåret.

Herr AHLMARK (fp):

Herr talman! De här månaderna är en tid av allvarlig nedrustning för Sveriges Radio. Som en följd av illa skötta budgetförhandlingar från företagets sida förra året och en förbluffande kallsinnighet från regeringen ser vi nu hur programmets kvalitet sjunker och hur kulturklimatet i landet blir frostigare. Sveriges Radio har för det budgetår vi nu lever i inte alls fått täckning för löneökningar och automatiska prisstegringar. Och resultaten kan vi se i TV och höra på radio – de har gått ut över svenska folket i form av betydligt sämre program.

Den sänkta kvaliteten gäller det som man i Sveriges Radios *petita* kallar för "upplevelseskapande program i serieform", alltså framför allt teater, barn- och ungdomsprogram. Unerhållning gjord här hemma har ersatts med inköp från utlandet som blir billigare. Utlandsbevakningen vad gäller nyheter har minskat. På t. ex. ljudradion har antalet radioteaterföreställningar minskat med 50 per år sedan 1971/72. Musikradion har dragit ner engagemangen av utomstående dirigenter och solister.

Allt det här har framför allt gått ut över dem som *inte* är fast anställda: frilansar av olika slag, skådespelare, musiker, manusförfattare, fria filmare och många andra grupper, för vilka Sveriges Radio spelar en central roll.

Det är klart att regeringen har varit medveten om de här följderna av sin politik. Men man vet att många människors befogade missnöje med enstaka program eller programserier gör det opinionsmässigt möjligt att skära ned på Sveriges Radio. Själv tycker jag att det är en felaktig politik. Man skall inte reagera mot övertramp i vissa program genom att helt allmänt göra Sveriges Radio fattigare. Det slår mot dem som är oskyldiga, och det drabbar framför allt den svenska allmänheten.

För första gången på årtal har regeringen nu vägrat att i budgetpropositionen i januari anvisa pengar för Sveriges Radio nästa budgetår. Det skäl som statsrådet ger för det i sitt svar – som jag tackar för – är ohållbart. Lokalradions uppbyggnad får inte förhindra radio-TV att långsiktigt planera sin vanliga verksamhet.

Men jag vill ändå utgå från en sak som borde vara självklar. Att med kort varsel nästa månad tvinga Sveriges Radio att ytterligare skära ner sin verksamhet – med minskade sändningstider och avskedande av fast personal som följd – är väl ändå otänkbart? Kan utbildningsministern lova oss att hans proposition inte innebär någon ytterligare nedrustning av Sveriges Radios resurser? Vill herr Zachrisson i stället ge oss besked: Tänker han se till att Sveriges Radion får återgå till sin tidigare ekonomiska nivå, som förhoppningsvis bör leda till bättre program?

Herr utbildningsministern ZACHRISSON:

Herr talman! Frågan var inte ställd så att den ger oss anledning att diskutera Sveriges Radios situation för innevarande år. Jag har bara ett behov av att upprepa vad jag haft möjlighet att säga i kammaren vid ett tidigare tillfälle, nämligen att Sveriges Radio under innevarande bud-

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Om anslag till
Sveriges Radio för
budgetåret
1975/76*

Fredagen den
31 januari 1975

*Om begärd
utredning av det
studiesociala
systemet*

getår, till skillnad från tidigare år då SR uppburit en 6-procentig ökning av sin budget, har fått en 11-procentig ökning av budgeten. Hur man kan betrakta det som en nedskärning att från ett år till ett annat öka budgeten från 6 till 11 % har ännu inte någon lyckats förklara för mig.

Med det frågan egentligen gäller – Sveriges Radios anslag för kommande budgetår – förhåller det sig så att förslaget om lokalradion kräver en samplanering av budgeten med Sveriges Radio. Herr Ahlmark underskattar betydligt öppenheten i kontakterna mellan Sveriges Radio och kanslihuset.

Herr AHLMARK (fp):

Herr talman! Jag tror tvärtom att man ofta överskattar kontakterna mellan Sveriges Radio och kanslihuset. Jag har en känsla av att det är personalkombinationen Nordenskiöld och Zachrisson som bl. a. lett till svårigheterna för Sveriges Radio just nu.

Det är sant att budgeten ökats med ett antal procent, men det viktiga är väl förhållandet mellan denna ökning och de automatiska utgiftsstegringarna. Sveriges Radio har haft automatiska kostnadsökningar på 14 % det senaste året. Då har man år efter år de senaste två tre åren fått en sänkning av de reella resurserna som gått ut över programmets kvalitet.

Utbildningsministern förnekar nedrustningen. Han borde läsa en utmärkt artikel av Rolf Rembe i Teaterförbundet, införd i Dagens Nyheter den 17 januari 1975. Rembe beskriver situationen i Sveriges Radio så här:

”Frilansar av alla sorter stängs av. Teaterförbundets arbetslöshetssiffror har fördubblats på ett år. Nyproduktionen av program sjunker, repriserna ökar. Idétillflödet minskar, depression och bitterhet sprider sig hos den alltmer resurslösa fasta personalen.”

”– – – en kulturell nedrustning utan motstycke på decennier. Var finns motiven?”

Och Rembe beskriver uppvaktningar hos herr Zachrisson från Sveriges Radios personal och organisationer för kulturarbetare: ”Dövare öron har nog ingen talat för.” Det är alltså herr Zachrissons öron som Rembe beskriver.

Förnekar utbildningsministern den här nerskärningen som Rolf Rembe vittnar om? Tror han att Sveriges Radio genomför den av elakhet utan att vara tvungen? Inser inte utbildningsministern att om man skär ner de reella resurserna så sjunker också programmets kvalitet?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Om begärd utredning av det studiesociala systemet

Herr utbildningsministern ZACHRISSON erhöll ordet för att besvara fröken Rogestams (c) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 30, och anförde:

---

*Om begärd
utredning av det
studiesociala
systemet*

Herr talman! Fröken Rogestam har frågat mig när jag avser tillsätta den allsidiga och förutsättningslösa utredning av det studiesociala systemet som värriksdagen 1974 beslutat om.

Vid riksdagens behandling av 1974 års studiesociala proposition anförde socialförsäkringsutskottet (SfU 1974:19, rskr 1974:265) att det studiesociala systemet borde göras till föremål för en allsidig och förutsättningslös utredning. Vilka frågor som borde omfattas av utredningen ansåg utskottet det vara för tidigt att ta definitiv ställning till då eftersom förslagen från kommittén (U 1969:51) för studiestöd åt vuxna (SVUX) i hög grad skulle komma att påverka utformningen av studiemedelssystemet i stort.

Jag avser att i början av mars 1975 föreslå regeringen att lägga fram en proposition i vilken bl. a. förslagen från SVUX kommer att behandlas. Jag ser det som naturligt att först därefter ta upp frågan om en utredning för översyn av det studiesociala systemet.

Fröken ROGESTAM (c):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Vid behandlingen av ärendet uttalade utskottet i betänkandet att det nu var dags att göra en allsidig och förutsättningslös utredning av det studiesociala systemet. Utskottet pekade också på vissa frågor som borde tas med vid översynen, t. ex. make-maka-prövningen, maximiteloppets storlek och utformningen av sjukförsäkringen. Men samtidigt sade utskottet att man inte helt ville binda sig för vilka frågor som skulle ingå förrän förslaget från SVUX hade framlagts. När SVUX tidigt under hösten 1974 lade fram sitt förslag stod det dock klart att detta endast mycket marginellt berörde själva studiemedelssystemet. Den begärda utredningen tillsattes emellertid inte, och inte heller i budgetpropositionen sägs det någonting om en kommande utredning. Det var detta som föranledde min fråga.

Beskedet i dag att utredningen skall tillsättas först i slutet av våren tycker jag är beklagligt. Så som jag och flera med mig tolkade utskottets skrivning var ett så långt dröjsmål inte avsett. De punkter som utskottet speciellt pekade på och som jag tidigare nämnde fanns med redan i uppdraget till 1968 års studiemedelsutredning. Det har alltså gått åtskilliga år utan att frågorna har fått en för de studerande positiv lösning.

Studiemedelssystemet är komplicerat, och det är väsentligt att så snart som möjligt få fram ett enklare och begripligare system för tilldelning och återbetalning och att få en sjukförsäkring som ger samtliga studerande ett skydd. Dessutom bör vi få ett system som tar hänsyn till dagens och morgondagens arbetsmarknad på ett annat sätt än vad det nuvarande systemet gör, så att den stora grupp ungdomar som i dag har möjlighet att utnyttja studiemedel men som inte gör det tar den chansen. Att lösa de här frågorna kommer emellertid att bli besvärligt, och därför tror jag det är väsentligt att utredningsarbetet kommer i gång fortast möjligt.

Jag beklagar därför att statsrådets besked i dag innebär att det dröjer

*Om nya arbetstill-
fällan i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

ytterligare några månader innan den här viktiga utredningen kan börja arbeta.

Herr utbildningsministern ZACHRISSON:

Herr talman! Det är helt enkelt så att både förslaget från SVUX och en hel del av de remissyttranden över det förslaget som vi har fått in gör det angeläget för oss att i samband med propositionen pröva också det andra studiesociala systemet och de konsekvenser som en sammankoppling av de båda systemen kan få. Jag tror också det är bra att riksdagen får en möjlighet att se på det här sambandet.

Jag delar fröken Rogestams uppfattning att det är önskvärt att snabbt få fram ett enklare studiesocialt system än det vi har i dag. Men jag vill gärna framhålla att vi ändå under de senare åren har lyckats att på vitala punkter göra förbättringar inom det nuvarande systemets ram. Jag är också övertygad om att med den effektivitet som parlamentariker och utredare ju i allmänhet visar skall det inte behöva dröja alltför länge efter det att SVUX-propositionen är behandlad innan vi får möjlighet att se över det andra systemet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om nya arbetstillfällan i Övertorneå och Pajala kommuner

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr *Stridsmans* (c) den 14 januari framställda interpellation, nr 11, och anförde:

Herr talman! Herr Stridsman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att snabbt skapa nya arbetstillfällan som kan stoppa den kraftiga utflyttningen från Övertorneå och Pajala kommuner.

Regeringen är väl medveten om det svåra sysselsättningsläget i Övertorneå och Pajala. Problemen i Tornedalskommunerna har fortlöpande varit föremål för uppmärksamhet. En rad åtgärder har satts in för att trygga sysselsättningen och bryta den negativa befolkningsutvecklingen. Regeringen har sålunda gjort stora ansträngningar för att förmå industriföretag att etablera sig i Tornedalen. Vi har varit beredda att ge regionalpolitiskt stöd med betydande belopp vid sådana etableringar. Hittills är det tre företag i Pajala och fyra företag i Övertorneå som har fått lokaliseringssöd. Resultaten är alltså begränsade, och jag måste tyvärr konstatera att de långtgående möjligheterna till statligt stöd inte har mötts av tillräckligt intresse från näringslivets sida.

Ansvaret för sysselsättningen i Övertorneå och Pajala har därför i stor utsträckning fallit på arbetsmarknadsmyndigheterna. Hela den arsenal av åtgärder som arbetsmarknadsverket förfogar över har satts in för att ge de arbetslösa en meningsfull sysselsättning och en tryggad utkomst.

F. n. sysselsätts sålunda ca 110 personer i industriella beredskapsar-

---

*Om nya arbetstill-
fällen i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

beten i de båda kommunerna. I andra beredskapsarbeten sysselsattes i medeltal 485 personer under år 1974. Både Övertorneå och Pajala tillhör de elva kommuner som under innevarande budgetår har fått statsbidrag för intensifierad kommunal sysselsättningsplanering.

Arbetsmarknadspolitiken spelar alltså en viktig roll i Tornedalskommunerna. Huvuduppgiften måste emellertid vara att få till stånd en sådan expansion av kommunernas näringsliv att människorna kan erbjudas en varaktig sysselsättning. Det var med detta syfte som jag för en tid sedan tillsatte en särskild arbetsgrupp med uppgift att lägga fram konkreta förslag för att stärka sysselsättningen i området. Enligt vad jag har erfarit har arbetsgruppen antagit ett handlingsprogram som bl. a. innefattar kontakter med statliga och privata industriföretag för att få till stånd nyetableringar i Tornedalskommunerna. Jag vill att dessa kontakter skall leda till positiva resultat.

Vad slutligen angår den av herr Stridsman berörda frågan om brytning av Kaunisvaaramalmen vill jag erinra om att industriministern i ett interpellationssvar den 28 november 1974 meddelade att LKAB f. n. studerar exploateringsmöjligheterna. Resultatet beräknas föreligga under sommaren i år.

Herr STRIDSMAN (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Min konkreta fråga gällde vilka åtgärder statsrådet snabbt är beredd att vidta för att stoppa den kraftiga utflyttningen från Övertorneå och Pajala kommuner som är orsakad av den höga arbetslösheten. Något besked ger arbetsmarknadsministern inte i interpellationssvaret. Jag är inte överraskad över detta; jag kan delvis förstå att svårigheterna är stora att snabbt skapa nya arbetstillfällen i dessa båda kommuner. Däremot är jag något förvånad över att arbetsmarknadsministern inte med ett ord i interpellationssvaret antyder behovet av förbättrade stimulansåtgärder för kommuner med sysselsättningsproblem, såsom Övertorneå och Pajala.

Det nuvarande lokaliseringstödet har sin begränsning när det gäller att påverka företagsetableringar till industrifattiga regioner. Visserligen hoppas statsrådet på att den tillsatta arbetsgruppen skall lyckas arbeta fram konkreta förslag för att erbjuda människorna i området en mera varaktig sysselsättning, men just på grund av att lokaliseringstödet i sin nuvarande generella utformning inte ger tillräcklig stimulans för etableringar till kommuner som Övertorneå och Pajala är jag rädd för att arbetsgruppens handlingsprogram inte kan bli verklighet. De hittills uppnådda lokaliseringseffekterna i området bekräftar mina farhågor.

Jag vill också i sammanhanget påminna statsrådet om den misstro som bl. a. Övertorneå kommun ger uttryck för i sitt yttrande över Länsplanering 1974 när det gäller den utrednings- och planeringsverksamhet som bedrivits de senaste 15 åren. Jag har i min interpellation

Fredagen den
31 januari 1975

*Om nya arbetstill-
fällan i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

återgett inledningen till kommunens yttrande. I den uttalas att man hittills avgett ett tiotal yttranden i lokaliserings- och planeringsfrågor och att man där uttömt sin idébank.

Man måste förstå den bitterhet som Övertorneå kommun känner över utvecklingen. I dag ligger antalet invånare redan drygt 300 personer under befolkningsmålsättningen fram till 1980.

Under femårsperioden 1969–1973 har kommunens befolkning minskat med 1 098 personer. Sedan 1950-talet har Övertorneå kommun minskat sin befolkning med cirka 4 000 personer jämsides med att ett födelseöverskott på ungefär samma antal människor också försvunnit genom utflyttning.

Utvecklingen i Pajala kan sägas vara en kopia av den Övertorneå har haft. Om Övertorneå och Pajala kommuner skall kunna undgå en befolkningskatastrof måste nya grepp tas när det gäller lokaliseringspolitiken. Lokaliseringsstödet i dess nuvarande utformning räcker inte till.

Jag vill slå fast att det fordras ett snabbt omtänkande på detta område från arbetsmarknadsministerns och regeringens sida. Vi måste komma ifrån den nuvarande fastlåsnings till alltför stelbenta kriterier för lokaliseringsstödet tillämpning.

Låt mig ta sysselsättningsstödet som exempel. Nu tillämpas reglerna helt lika inom hela det inre stödområdet. Dessutom kan det under en försöksperiod utgå sysselsättningsstöd till företag i gränsområdet till det inre stödområdet samt på Gotland. Från det parti jag representerar har vi under flera år i riksdagen föreslagit att det i det inre stödområdet infördes ett förstärkt sysselsättningsstöd, men varken från statsrådets, regeringens eller riksdagsmajoritetens sida har vi fått gehör för detta.

Jag vill återkomma till den av arbetsmarknadsministern tillsatta arbetsgruppen och dess arbete med att nå kontakter med industriföretag för att få till stånd nyetableringar i området Övertorneå–Pajala. Det skulle avgjort vara en tillgång för denna arbetsgrupp att kunna peka på möjligheter till just ett förstärkt sysselsättningsstöd utöver det generellt verkande. Jag vill också nämna skatte- och avgiftslättnader. Hittills är sådana så gott som helt oprövade i lokaliseringspolitiskt syfte. Hade man även denna möjlighet skulle utsikterna ytterligare öka för att arbetsgruppens kontakter med industriföretag kunde leda till positiva resultat för Övertorneå och Pajala kommuner.

Vi måste få en större arsenal av selektiva insatser som bärs av målsättningen att få i gång ett näringsliv som kan erbjuda människor en varaktig sysselsättning även i kommuner med svåra sysselsättningsproblem. Det är deprimerande för kommunerna och deras invånare om ansvaret för sysselsättningen nästan helt faller på arbetsmarknadsmyndigheterna.

Jag vill givetvis berömma de insatser som genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg gjorts för de arbetslösa i Övertorneå och Pajala kommuner, men denna satsning har ju som målsättning att vara tillfällig tills det ordinarie arbetslivet kan ge sysselsättning. Speciellt den yngre

Om nya arbetstillfällena i Övertorneå och Pajala kommuner

arbetskraften har inte stor glädje av den sysselsättning som startas genom arbetsmarknadsmyndigheternas försorg. Men här finns också undantag. Ett sådant är just de industriella beredskapsarbetena i Övertorneå och Pajala, där även yngre arbetskraft erhållit anställning. Det noterar jag med tillfredsställelse.

När jag är inne på de industriella beredskapsarbetena vill jag säga att det är min förhoppning att dessa inte bara i Övertorneå och Pajala utan även i Överkalix kan utvecklas till stabila företag som inte endast har dagens karaktär av beredskapsarbeten över sig.

Men återkommande till de regionalpolitiska insatserna vill jag framhålla att vi måste få kriterier som visar situationen och utvecklingen i förhållande till den fastlagda målsättningen. Skall vi kunna leva upp till regionalpolitikens grundläggande målsättning om att skapa jämlika och goda levnadsbetingelser för människorna i olika regioner, då måste vi utforma mera smidiga lokaliseringpolitiska stimulansinsatser. När man skall avgöra stödets omfattning måste det finnas kriterier som visar situationen och utvecklingen då det gäller bl. a. förvärvsgraden, åldersstrukturen, näringsstrukturen och befolkningstätheten. Jag vill också i det här sammanhanget peka på de stora möjligheter ett särskilt inomregionalt transportstöd skulle ge Övertorneå och Pajala kommuner. För dessa bägge kommuner skulle ett särskilt inomregionalt transportstöd innebära att t. ex. Norrbottens Järnverk fick helt andra ekonomiska förutsättningar än f. n. att etablera filialindustrier.

Jag vill också klart deklarerat att jag tror att om det snabbt skall gå att få nya arbetstillfällen i betydande omfattning inom industrisektorn till Övertorneå och Pajala då måste den statliga företagssektorn in i bilden. Vi har något som heter planen för den regionala strukturen. Jag vill säga att ortsklassificeringen, jag vill kalla den så, inte på något sätt underlättar Övertorneå och Pajala kommuners situation. De är klassade längst ner på skalan. För dessa bägge kommuner är ortsklassificeringen utan tvivel en ytterligare belastning vid sidan av de övriga svårigheterna.

Jag skall be att få citera, för att det skall bli intaget i riksdagsprotokollet, vad Övertorneå kommun har för uppfattning om ortsklassificeringen. I yttrandet till Länsplanering 1974 säger kommunen följande: "I en nation som utvecklats mot solidaritet och jämlikhet kan man ej längre vidmakthålla några klassgränser människor emellan. Däremot kan man fortfarande indela orterna i riket i klasser. Att en sådan klassindelning också drabbar hårt de människor som bor i en ort med låg dignitet, tycks man ömma mindre för. Ortsklassificeringssystemet drabbar indirekt människorna eftersom dess följdverkningar beroende av ortens dignitet slå så olika i fråga om bl. a. de två viktigaste välfärdsfaktorerna – tillgång till arbete och tillgång till service inom räckhåll för människan."

Jag instämmer gärna i den uppfattningen om ortsklassificeringen.

Vad beträffar Kaunisvaaramalmen vill jag ge uttryck för den otålighet som växer i bygden i väntan på ett besked. Arbetsmarknadsministern säger i interpellationssvaret att kommande sommar föreligger undersök-

Fredagen den
31 januari 1975

*Om nya arbetstill-
fällan i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

ningsresultatet klart. Jag hoppas verkligen att det då äntligen skall gå att få ett positivt regeringsbesked om Kaunisvaaramalmen.

Herr talman! Jag vill avsluta med en vädjan till arbetsmarknadsministern.

Försök nu snabbt få till stånd effektivare stimulansmöjligheter som kan påverka företag till etableringar i Övertorneå och Pajala. Låt inte dessa kommuner som under lång tid upplevt en lidandets historia få gå en befolkningskatastrof till mötes.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Under alla mina år i riksdagen har problemen i norra Sverige diskuterats. Ursprungligen och ända fram till modern tid gällde det regionen Norrbotten, dess väldiga problem och om det över huvud taget fanns någon möjlighet för denna region att överleva. Det har nu skett en glädjande utveckling i regionen.

Jag vill gärna citera vad landshövding Lassinantti sade inför länets höstlandsting förra året:

”Folkmängdsutvecklingen under de senaste åren speglar den positiva näringsutvecklingen. Länet kommer i år att för andra året i följd uppvisa ett flyttningsöverskott. Så sent som år 1969 förlorade länet under ett år över 5 000 invånare genom flyttning till andra län. Samtliga kommuner hade detta år flyttningsförluster gentemot övriga landet. För fyrkantskommunerna uppgick flyttningsförlusterna gentemot landet i övrigt till 2 100, varav Luleå svarade för över hälften. Ser vi till statistiken för första halvåret 1974, uppgår länets flyttningsvinst gentemot andra län till ca 330. Främst fyrkantsregionen men även kommuner som Jokkmokk, Kalix och Haparanda har ett positivt netto mot andra län. Flyttningsförlusterna för de övriga kommunerna är också avsevärt lägre än 1969.”

Det är alltså regionalpolitiken och lokaliseringpolitiken samt naturligtvis den statliga näringspolitiken och industripolitiken i norra Sverige som ger resultat.

Nu har diskussionen de senaste åren rört vissa delar av Norrbotten, där man – och det erkänner jag – har en obalans inom regionen. Emellertid är Norrbotten inte det enda län som har sådana besvär. Även i regioner som ser mycket bra ut ur sysselsättningssynpunkt kan man ha vissa delar som inte har samma goda sysselsättning, och det gäller i områden som ligger utanför stödområdet.

Nu erkänner jag själv att problemen i Övertorneå är mycket besvärliga, och det är det som har föranlett mig att tillsätta den speciella arbetsgruppen i Övertorneå. Den tillsattes så sent som förra året och har ännu inte i detalj utformat hela sitt program, ett program som redan är mycket ambitiöst men som kommer att bli ännu mer ambitiöst.

Det är en sak som jag vill polemisera mot i herr Stridsmans anförande. Herr Stridsman gör gällande att orsaken till att Övertorneå och Pajala inte har fått någon industrilokalisering är att stödet är för stelbent. Det

är inte tillräckligt stimulerande, säger herr Stridsman. Men vi har ju ändå möjligheter att i det inre stödområdet ge mycket omfattande stöd till industrilokalisering. Snarare är det ju så att om skattebetalarna och allmänheten hade riktigt klart för sig hur omfattande subventioner företagen får som lokaliserar sig till det inre stödområdet, skulle man kanske reagera på ett annat sätt.

Jag tror att det är mycket farligt att som herr Stridsman gör föra det resonemanget att det här lokaliseringstödet, som är så pass omfattande, inte räcker i de ifrågakvarande kommunerna. Då säger sig naturligtvis företagare som eventuellt skulle vara intresserade: Jaså, är det så gräsligt besvärligt så att riksdagsmännen där uppe talar om att det stöd som samhället kan ge – med 50 % bidrag till byggandet och 50 % bidrag till maskiner samt mycket gynnsamma lån – inte skulle vara tillräckligt stimulerande.

Det vore intressant att höra om herr Stridsman kan namnge ett enda företag som har varit intresserat av att komma dit upp men sagt att vi tycker inte att stödet är tillräckligt. Jag skulle gärna vilja tala med ett sådant företag.

Arbetsgruppen i Tornedalen har nu arbetat några månader. Gruppen föreslår en rad initiativ, bl. a. det transportstöd inom området som herr Stridsman tog upp, och jag tror det ligger väldigt mycket i det. Men detta förutsätter absolut att det privata näringslivet tänker om och känner sitt ansvar för utvecklingen i Norrbotten.

Det är klart att utan de statliga insatserna hade landshövding Lassinantti inte kunnat lämna en så gynnsam rapport som han gjort. Det är ju de statliga företagen som har gjort de stora investeringarna. De svarar för 75–80 % av de totala industriinvesteringarna i länet. Vi väntar där ytterligare utbyggnad av industrin på den statliga sidan.

Nu har ju ingen uppe i Norrbotten – jag hoppas inte heller herr Stridsman – nedvärderat den satsningen som sker i Luleå. Jag är helt övertygad om att den satsningen kommer hela Norrbotten till godo. Och den kommer att få spridningseffekter runt om i länet. Arbetsgruppen för Övertorneå hade i uppdrag att ta kontakt med NJA där uppe. Det har gruppen redan gjort och börjat diskutera hur man skall kunna lägga ut tillverkningsenheter på andra håll i Tornedalskommunerna. Det är möjligt att det fordrar speciella insatser, och då får vi vara beredda att diskutera den frågan.

Vi har alltså helt klart för oss att ytterligare insatser behöver göras just i denna del av Norrbotten, men jag vågar hävda att de bidrag och lån som erbjuds i lokaliseringpolitiskt syfte är så gynnsamma att de skulle kunna vara tillräckliga för att förmå ett industriföretag att etablera sig där. Vi har ändå till det inre stödområdet lyckats få en hel rad företag till orter där man enligt min mening varken har bättre eller sämre förutsättningar än de nu aktuella kommunerna.

Fredagen den
31 januari 1975

*Om nya arbetstill-
fällan i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

Herr STRIDSMAN (c):

Herr talman! Jag instämmer helt med statsrådet när det gäller den glädjande omvändning vi fått i befolkningsutvecklingen i vårt län. Vad som är bekymret och vad som givetvis är anledningen till min interpellation är att vi fått en inomregional obalans, som är kolossalt besvärande just för de kommuner som upplever den, speciellt för dem som jag har tagit upp i interpellationen – Övertorneå och Pajala kommuner.

Men jag kan också, i likhet med arbetsmarknadsministern, återge något av vad landshövdingen sade i höstas i samband med landstingets öppningssammanträde. Det gällde bl. a. skogsindustrins förutsättningar att få fram råvaran. Landshövdingen sade: ”Det är ingen nyhet. Nyheten är att vi för varje år kan konstatera att vi närmar oss en punkt då inlandet i många av sina delar inte längre är levande. Vi har också lärt oss för varje år hur svårt det är att skaffa det underlag som skulle trygga ett levande inland på en sådan nivå att vi samtidigt tryggar skogsindustrin och sysselsättning i vidaste bemärkelse.”

Landshövdingen gav alltså uttryck för att man för länet som helhet kan se en glädjande utveckling – och det kan jag helt instämma i. Men samtidigt underströk han att vi har ett allvarligt problem just när det gäller inlandet och Tornedalens utveckling, något som jag hoppas att också arbetsmarknadsministern är medveten om.

Det konkreta i det här resonemanget är: Vad skall man hitta på för att kunna vända den utvecklingen? Jag skall inte läsa upp en mängd siffror för att visa hur utvecklingen varit. Det tror jag inte att vi är betjänta av. Vi vet att den är allvarlig och att man går emot en befolkningskatastrof. Hela skolväsendet håller på att rasa samman i de båda kommunerna, men det skall jag inte ge mig närmare in på. Vad jag efterlyser är nya arbetstillfällen. Det är nödvändigt om vi skall kunna utveckla de här kommunerna och om de över huvud taget skall kunna bestå. Om man skall kunna hålla kvar unga människor måste de kunna få jobb. Jag är också medveten om att vi måste lita på den statliga satsningen, och det försökte jag säga i mitt huvudanförande. Jag gör alltså det erkännandet. Men när man ställer krav på att privat företagsamhet skall komma upp till dessa områden – vilket jag inte har någonting emot att man gör – skall man komma ihåg att det inom kommunerna knappast finns någon privat företagsamhet att ställa krav på. Det finns många duktiga småföretagare, men de orkar inte själva få näringslivet inom kommunerna att blomstra. Det finns knappast ett privat näringsliv inom länet som kan tänkas utvecklas så att det etablerar sig inom Övertorneå kommun eller Pajala kommun. Det har sagts – och jag tror att det är riktigt – att vi måste satsa på statliga företag. Men om vi skall få dit privata företag måste vi kanske sträcka oss långt ner i landet för att finna företag som vill starta filialer eller någonting i den stilen.

I detta sammanhang måste jag återkomma till mitt påstående att lokaliseringsstödet i dag har en stelbent utformning. Det ger inte möj-

ligheter till punktvisa insatser där man behöver stödet bäst. Ta sysselsättningsstödet som ett exempel! Arbetsmarknadsministern säger här att det finns goda exempel på att man har lyckats få företag till det inre stödområdet och att det därför bör gå bra också i Övertorneå och Pajala. Jag kan instämma, eftersom jag har varit ute och rest med inrikesutskottet och sett många fina exempel på lyckade investeringar i det inre stödområdet, bl. a. i Östersund.

Men handen på hjärtat, herr arbetsmarknadsminister! Jag har ingenting emot att Östersunds kommun får en hel del industrier. Men tror någon av ledamöterna i kammaren – vi är visserligen inte så många här just nu – på allvar att Övertorneå och Pajala kommuner kan ta upp tävlan i frågan om en eventuell etablering om valet står mellan t. ex. Östersund och dessa kommuner längst uppe i norr? Stödmöjligheterna är ju exakt desamma. Vi måste få till stånd en differentiering i detta avseende, t. ex. genom ett sådant förstärkt sysselsättningsstöd som vi har föreslagit från centern. Låt stödet utgå i fem år eller kanske längre tid för att stimulera till etableringar! Det avgörande är att vi kommer ifrån den stelbenta handläggningen av ärendena och får en större flexibilitet när det gäller stödformer.

Det är riktigt att det utgår omfattande subventioner till stödområdet, men det är vi alla medvetna om. Jag tror inte att vi skall beteckna det som något slags fattighjälp. Men vi måste få det nuvarande stödet, som utgår med 50 % till byggnader och 50 % till maskiner, mera differentierat.

Jag vill upprepa min tidigare fråga till statsrådet. Med den nuvarande stelbenta utformningen av lokaliseringsstödet är jag mycket pessimistisk vad gäller möjligheterna att få företag att etablera sig i de två kommuner som vi nu diskuterar. Jag tror därför att vi måste sätta in en bättre arsenal, t. ex. ett förstärkt sysselsättningsstöd, åtgärder inom skattepolitiken och kanske speciella avgiftslättnader för dessa områden för att locka dit företagen. Detta bör givetvis gälla också de statliga och de kooperativa företagen. Jag efterlyser fortfarande varför statsrådet inte tror att flexibilitet, selektivitet och möjligheter till punktvisa insatser kan vara en väg att förbättra sysselsättningen i sådana här kommuner.

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Det är inte så att lokaliseringsstödet utgår med sitt högsta författningensliga belopp ens i inre stödområdet. Mig veterligt har vi aldrig givit något företag som etablerat sig i Östersund det maximala bidraget. Det är en väldig skillnad mellan att få högsta tänkbara bidrag och att få ett mindre bidrag.

Den arbetsgrupp för Övertorneå, som nu bl. a. har kontakter med Industriförbundet för att utröna vilka planer man har inom industrin att utöka och nyetablera, kan däremot lova att den som etablerar sig i Övertorneå eller i Pajala får det maximala bidraget. Det finns inte många kommuner där man utan vidare kan säga det. Vi har alltså möjligheter – det vet herr Stridsman – att lova det maximala bidraget. Den som

Fredagen den
31 januari 1975

*Om nya arbetstill-
fällan i Övertorneå
och Pajala kommu-
ner*

får det, erhåller också ett verkligt rejält stöd till sin företagsetablering.

Jag utgår också från att alla goda krafter måste hjälpas åt i dessa strävanden. Det räcker inte med att bara ställa frågor till arbetsmarknadsministern. Den som är riksdagsman från den aktuella delen av landet får också hjälpa till genom att försöka ta reda på om det finns några företag som vill komma dit. För dessa får man då beskriva alla de fördelar som är förenade med att vara placerad uppe i denna vackra del av vårt land, där man dessutom kan få maximalt lokaliseringstöd i form av bidrag till maskiner och till byggnader, i form av lån på mycket gynnsamma villkor, i form av utbildningsbidrag och i form av sysselsättningsstöd. Man kan alltså få subventioner där uppe som man inte kan få i någon annan del av landet.

Herr STRIDSMAN (c):

Herr talman! Naturligtvis skall jag inte gå in på enskildheter, men jag har i alla fall en viss erfarenhet eftersom jag ibland sitter med på lokaliseringsdelegationens sammanträden och behandlar ansökningar om lån och bidrag. Jag har en känsla av att företag inom det inre stödområdet, oavsett i vilken kommun och i vilken del av landet de är belägna, kommer i åtnjutande av 50-procentigt statsbidrag, medan företag inom det allmänna stödområdet får ett 35-procentigt bidrag. Det är ju det beslut som vi har tagit i riksdagen.

Sysselsättningsstödet är någonting som regeringen beslutar om – närmast arbetsmarknadsdepartementet. Där har man, efter vad jag förstår, inte möjlighet i dag att ge annat än ett treårigt sysselsättningsstöd. Jag är helt övertygad om att kunde man t. ex. utöka sysselsättningsstödet till fem år och kombinera det med skatte- och avgiftslättnader och alltså i kontakter med företag erbjuda dem sådana bättre villkor, då skulle man lättare kunna lokalisera företag till just sådana här speciella orter.

Sedan till frågan om jag haft kontakt med företag. Tyvärr är mina kontakter dåliga på det området – det har inte förekommit några. Men jag tycker det vore intressant att få träffa företag och kunna säga åt dem att de t. ex. hade möjlighet till skatte- och avgiftslättnader och ett utökat sysselsättningsstöd. Skulle inte chansen då öka att få företag just till områden som Övertorneå och Pajala?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Föredrogs och hänvisades

Motioner

Nr 979–987 till konstitutionsutskottet

Nr 988 punkten 1 till konstitutionsutskottet och punkten 2 till inrikesutskottet

Nr 989–1018 till konstitutionsutskottet

Nr 1019–1034 till finansutskottet

Nr 1035–1098 till skatteutskottet

Nr 1099–1101 till justitieutskottet
Nr 1102 till civilutskottet
Nr 1103–1127 till justitieutskottet
Nr 1128–1144 till lagutskottet
Nr 1145–1170 till utrikesutskottet
Nr 1171–1188 till försvarsutskottet
Nr 1189–1195 till socialförsäkringsutskottet
Nr 1196 till utbildningsutskottet
Nr 1197–1232 till socialförsäkringsutskottet
Nr 1233–1262 till socialutskottet
Nr 1263 till justitieutskottet
Nr 1264–1300 till socialutskottet
Nr 1301–1340 till kulturutskottet
Nr 1341–1344 till utbildningsutskottet
Nr 1345 till jordbruksutskottet
Nr 1346–1364 till utbildningsutskottet
Nr 1365 till inrikesutskottet
Nr 1366–1400 till utbildningsutskottet
Nr 1401 till socialutskottet
Nr 1402–1432 till utbildningsutskottet
Nr 1433–1513 till trafikutskottet
Nr 1514–1535 till jordbruksutskottet
Nr 1536 till försvarsutskottet
Nr 1537–1596 till jordbruksutskottet
Nr 1597–1602 till näringsutskottet
Nr 1603 punkten 5 till inrikesutskottet och i övrigt till näringsutskottet
Nr 1604–1642 till näringsutskottet
Nr 1643 till civilutskottet
Nr 1644–1687 till näringsutskottet
Nr 1688–1695 till inrikesutskottet
Nr 1696 till konstitutionsutskottet
Nr 1697–1747 till inrikesutskottet
Nr 1748–1788 till civilutskottet
Nr 1789 till trafikutskottet
Nr 1790 och 1791 till civilutskottet
Nr 1792 till socialutskottet
Nr 1793–1802 till civilutskottet
Nr 1803 till skatteutskottet
Nr 1804 till försvarsutskottet
Nr 1805–1810 till socialförsäkringsutskottet
Nr 1811 och 1812 till socialutskottet

§ 12 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen nr 21.

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

§ 13 Propositionen *nr 1* med förslag till statsbudget för budgetåret 1975/76 hänvisades till utskott enligt följande:

	Statsbudget för budgetåret 1975/76	Finansutskottet
Bilaga 1	Finansplanen	Finansutskottet
Bilaga 2	För flera huvudtitlar gemensamma frågor	Inrikesutskottet
	med undantag för punkten	
	12 Programbudgetering	Finansutskottet
Bilaga 3	Kungl. hov- och slottsstaterna	Finansutskottet
Bilaga 4	Justitiedepartementet	Justitieukskottet
	med undantag för punkterna	
	A 9 Datainspektionen	Konstitutionsutskottet
	A 12 Framtidsstudier	Utbildningsutskottet
	D 6 Centralnämnden för fastighetsdata	Civilutskottet
	G 5 Stöd till politiska partier	Konstitutionsutskottet
	G 6 Vissa kostnader i anledning av allmänna val	Konstitutionsutskottet
Bilaga 5	Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
Bilaga 6	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bilaga 7	Socialdepartementet	Socialutskottet
	med undantag för	
	Litt. B Allmän försäkring m. m.	Socialförsäkringsutskottet
	Litt. C, Bidrag till sjukförsäkring- punk- en för föräldraförsäkring- ten 3 en	Socialförsäkringsutskottet
Bilaga 8	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bilaga 9	Finansdepartementet	Finansutskottet
	med undantag för punkterna	
	B 2-5 Statistiska centralbyrån	Civilutskottet
	B 17-21 Statens avtalsverk - Statens personalnämnd	Inrikesutskottet
	C 1-2 Tullverket	Skatteutskottet
	C 6 Riksskatteverket	Skatteutskottet
	C 7-12 Avsättning till banktillsynens fond - Avsättning till försäkringsinspektionens fond	Näringsutskottet
	C 13-17 Stämpelomkostnader - Kilometerbeskattning	Skatteutskottet
	E 4-5 Bidrag till Föreningen Fruktdrycker - Bidrag till vissa handikappade ägare av motorfordon	Skatteutskottet
	E 7-8 Produktionsbidrag för dagstidningar - Samdis-	

	tributionsrabatt för dags- tidningar.	Konstitutionsutskottet
E 11	Upplysning om alkohol- och narkotikaproblem ..	Skatteutskottet
E 12-18	Avlöningar till personal på indragningsstat m. m. – Förberedelser för omlo- kalisering av statlig verk- samhet	Inrikesutskottet
II:13	Vissa byggnadsarbeten för tullverket.	Skatteutskottet
V:4	Lån för inrättande av al- koholfria restauranger ..	Skatteutskottet
V:5	Pressens lånefond	Konstitutionsutskottet
Bilaga 10	Utbildningsdepartementet . . . . . med undantag för Litt. B. punkterna	Utbildningsutskottet
B 1-B 42	Konstnärsstipendier – Bi- drag till de handikap- pades kulturella verk- samhet	Kulturutskottet
Litt. C	Kyrkliga ändamål	Kulturutskottet
Litt. H	Studiesociala åtgärder ..	Socialförsäkringsutskottet
Litt. I	Internationellt-kulturellt samarbete.	Kulturutskottet
	samt punkterna	
I:B 2	Televisions- och ljudra- dioanläggningar.	Kulturutskottet
II:14	Vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio.	Kulturutskottet
IV:5	Studiemedelsfonden	Socialförsäkringsutskottet
VI:1	Teckning av aktier i bolag för statlig opera- och tea- terverksamhet	Kulturutskottet
Bilaga 11	Jordbruksdepartementet. . . . . med undantag för punkterna	Jordbruksutskottet
H 6-7	Stöd till idrotten: Organi- sationsstöd m. m. – An- läggningsstöd m. m.	Kulturutskottet
Bilaga 12	Handelsdepartementet . . . . . med undantag för Litt. F Ekonomiskt försvar	Näringsutskottet
V.	Fonden för låncunderstöd	Försvarsutskottet
V:6-7	Lån till utbyggnad av ol- jelagringen – Lån till	

	teko-, sko- och garveri- industrier	Försvarsutskottet
	VI. Fonden för statens aktier	Försvarsutskottet
	VIII. Fonden för beredskapslagring	Försvarsutskottet
	IX. Diverse kapitalfonder	Försvarsutskottet
Bilaga 13	Arbetsmarknadsdepartementet . . . . . med undantag för punkterna	Inrikesutskottet
	C 1-3 Arbetarskyddsstyrelsen - Statens arbetsklirik	Socialutskottet
	E 3-4 Bidrag till företagareför- eningar m. fl.: Adminis- trationskostnader - Täck- ande av förluster i anled- ning av statligt stöd till hantverks- och industri- företag m. fl.	Näringsutskottet
	IV:10 Statens hantverks- och industrilånefond	Näringsutskottet
Bilaga 14	Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bilaga 15	Industridepartementet	Näringsutskottet
Bilaga 16	Kommundepartementet	Civilutskottet
Bilaga 17	Oförutsedda utgifter	Finansutskottet
Bilaga 18	Riksdagen och dess verk m. m. med undantag för punkterna	Konstitutionsutskottet
	D 1-4 Riksgäldskontoret	Finansutskottet
	D 8 Riksdagens revisorer och de- ras kansli	Finansutskottet
Bilaga 19	Riksgäldsfonden	Finansutskottet
Bilaga 20	Avskrivning av nya kapitalinves- teringar	Finansutskottet
Bilaga 21	Avskrivning av oreglerade kapital- medelsförluster	Finansutskottet
Bilaga 22	Statens allmänna fastighetsfond	Finansutskottet
Bilaga 23	Försvarets fastighetsfond	Försvarsutskottet
Bilaga 24	Beredskapsbudget för totalförsva- ret	Försvarsutskottet
<p>Propositionen nr 2 med förslag om tilläggsstat II till riksstaten för bud- getåret 1974/75 hänvisades till utskott enligt följande:</p>		
Bilaga 1	Justitiedepartementet	Justitieutskottet
Bilaga 2	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bilaga 3	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bilaga 4	Finansdepartementet	Finansutskottet
Bilaga 5	Utbildningsdepartementet	
	Punkterna 1 och 2	Kulturutskottet
	Punkten 3	Utbildningsutskottet
Bilaga 6	Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet

Bilaga 7	Handelsdepartementet	
	Punkten 1	Näringsutskottet
	Punkten 2	Försvarsutskottet
Bilaga 8	Arbetsmarknadsdepartementet ...	Inrikesutskottet
Bilaga 9	Statens allmänna fastighetsfond .	Finansutskottet

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Anmälan av
interpellationer*

§ 14 Anmäldes och bordlades

Proposition

Nr 6 om ändring i konkurslagen (1921:225) m. m.

§ 15 Anmäldes och bordlades

Redogörelser

Nr 6 Fullmäktiges i riksbanken förvaltningsberättelse för år 1974

Nr 7 Fullmäktiges i riksgäldskontoret förvaltningsberättelse för år 1974

§ 16 Anmäldes och bordlades

Motioner

Nr 1813 av herr *Boo m. fl.*

Nr 1814 av herr *Hermansson m. fl.*

Nr 1815 av herr *Petersson* i Röstånga *m. fl.*

Nr 1816 av herrar *Wiklund* och *Sven Gustafson* i Göteborg

med anledning av propositionen 1975:8 om följdlagstiftning med anledning av den nya regeringsformens bestämmelser om normgivning.

§ 17 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 28 januari

Nr 22 av herr *Burenstam Linder* (m) till herr industriministern om planerna på ett valsverk vid NJA:

Nyhetsmedia har under de senaste dagarna återgivit uppgifter om att investeringarna vid NJA skulle utvidgas till att omfatta också ett valsverk. Även om man i efterhand vill göra gällande att man här och där tidigare antytt en sådan möjlighet, har man likväl i den omfattande diskussionen om de stora investeringarna vid NJA inte visat något intresse för tanken på ett valsverksprojekt. Snarare har man givit det omvända intrycket. Man har pekat på de möjligheter som just ämnesmarknaden och dess tillväxt kan ge.

Att planerna så snabbt ändras och antar en annan karaktär förmedlar intrycket att utvecklingen är oplanerad eller insynen bristfällig. Både planering och insyn förefaller också bristfällig när man erfar att 1) NJA-chefen diskuterat valsverksfrågan med Krupp under 1973 men ej sedan dess, att 2) en expertgrupp inom industridepartementet under senare tid

Fredagen den
31 januari 1975

*Anmälan av
interpellationer*

diskuterat och förhandlat med Krupp och att 3) Statsföretags ledning, som har det egentliga ansvaret, ej ens varit informerad om dessa planer och förhandlingar.

De stora investeringar det här är fråga om och de stora anspråk på kreditmarknaden de ställer måste också ses mot bakgrund av att kreditrestriktionerna i nuläget allvarligt inskränker möjligheterna för mindre företag att låna pengar.

Man frågar sig också hur det kan vara möjligt att staten, som inte ville samarbeta med svenska företag vid utbyggnaden av Stålverk 80, nu när det gäller nybyggnaden av ett valsverk synes syfta till ett samarbete med ett stort utländskt företag.

Mot denna bakgrund anholder jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern få ställa följande fråga:

Vill industriministern redogöra för planerna på att bygga ett stort valsverk och för sättet på vilket olika förhandlingar i denna fråga drivits?

den 29 januari

Nr 23 av herr *Bohman* (m) till herr finansministern om förslag till riksdagen rörande omläggning av villabeskattningen:

I förra höstens proposition om riktlinjer för bostadspolitiken (1974:150) framhöll bostadsministern bl. a. att villabeskattningsreglerna med hänsyn till "villaägandets stora spridning bland hushåll med måttliga bruttoinkomster, främst barnfamiljer och pensionärer", inte bör ändras "på sådant sätt att boendekostnaderna påtagligt skärps för hushåll som bor i egna hem av normal storlek och standard". I samma proposition gjorde han emellertid följande uttalande – som står i direkt strid med den nyss återgivna deklARATIONEN: "Jag är inte beredd att förorda några ändringar av de nuvarande gränserna för höjning av intäktsprocenten med hänsyn till de väntade höjningarna av taxeringsvärdena."

Det har tidigare antagits att 1975 års allmänna fastighetstaxering skulle komma att medföra en uppräknig av taxeringsvärdena med omkring 30 %. En så betydande höjning skulle otvivelaktigt innebära just den påtagliga skärpning av boendekostnaderna för egna hem av normal storlek och standard som bostadsministern avvisade i höstas. Om inflationen leder till att taxeringsvärdet höjs från exempelvis 140 000 till 175 000 kr. förblir radhusägarens förmögenhet densamma. Hans radhus har för den skull inte förändrats till en lyxvilla. Men genom att schablonvärdegränsen överskridits drabbas han av en högst betydande skattehöjning.

Det var mot den bakgrunden som moderata samlingspartiet i anledning av den här citerade propositionen i höstas i en motion föreslog att värdegränserna skulle flyttas uppåt i samma takt som taxeringsvärdena. Skatteutskottet, som hade att yttra sig till civilutskottet i detta ärende, avvisade emellertid yrkandet och åberopade som motiv härför att chefen för finansdepartementet skulle komma att uppmärksamma frågan och "lägga fram erforderliga förslag i detta hänseende". I sin motivering fram-

höll utskottsmajoriteten att olika meningar kunde råda om huruvida de beräknade taxeringsvärdehöjningarna skulle bli av den omfattningen att åtgärder behövde vidtas för att minska effekterna därav. Utskottet erinrade också om att 1972 års skatteutredning fått direktiv att pröva frågan om en uppräknings av det s. k. sparavdraget och i samband därmed också överse 500-kronorsavdraget vid villabeskattningen. Något ställningstagande i fråga om ändrade schablongränser och det extra avdragets storlek borde inte ske innan utfallet av fastighetstaxeringen var känt.

Moderata samlingspartiet hade i sin motion föreslagit att gällande gränser, 2 % för taxeringsvärde upp till 150 000 kr., 4 % i skiktet 150 001–225 000 kr. och 8 % däröver skulle justeras till 2 % upp till 200 000 kr., 4 % i skiktet 200 001–300 000 kr. samt 8 % däröver. Förslaget avvisades av övriga partier i riksdagen. Riksdagen beslöt i stället att ytterligare skärpa progressiviteten genom införande av en intäcksprocent på 10 % vid taxeringsvärde överstigande 300 000 kr.

Utfallet av 1975 års fastighetstaxering är nu känt så till vida som länsvis utförda undersökningar redovisar genomsnittliga höjningar på 40–50 %. Taxeringsnämndernas beslut om preliminärt fastställda taxeringsvärden avses i åtskilliga län i år inte tillställas villaägarna förrän efter den 15 februari, för att inte förvilliga vid avgivande av 1975 års självdeklaration. Detta är enligt min uppfattning i sig riktigt men får inte leda till att den nödvändiga omprövningen av värdegränserna fördröjes.

Ägaren av ett radhus med ett hittillsvarande taxeringsvärde på 140 000 kr. skulle, om nu redovisade undersökningar stämmer, vid exempelvis 50-procentig marginalskatt åsamkas en skattechöjning med 1 100 kr., om inte nuvarande schablonvärdegränser höjs. En dylik skattechöjning innebär utan varje tvivel att "boendekostnaderna påtagligt skärps för hushåll som bor i egna hem av normal storlek och standard". Schablonvärdegränserna bör därför skrivas upp, så att skatterna i varje fall inte stiger mer än vad som motsvarar själva penningvärdet försämringen. Om den genomsnittliga höjningen av taxeringsvärdena avviker från de 30 % vi utgick ifrån i höstas bör gränserna uppjusteras utöver vad vi föreslog i vår motion. Yrkande härom har framförts i partimotion till årets riksdag.

Jag vill här inskjuta att 1972 års skatteutredning inte följt finansministerns tilläggsdirektiv om uppräknings av 500-kronorsavdraget vid villabeskattning. Häremot har den moderate ledamoten i skatteutredningen, herr Krönmark, reserverat sig.

I den sedvanliga utfrågningen i Sveriges Radio, som finansministern utsatts för sedan budgetpropositionen framlagts, lär finansministern ha förklarat att han inte planerar någon förändring av gällande värdegränser. I den förteckning över kommande propositioner som tillställts riksdagen har inte heller något förslag om en sådan ändring förutskickats.

Sveriges många villaägare är djupt oroade. Taxeringsarbetet har nu avslutats. Inom kort kommer egnahemsägarna att tillställas uppgifter om de nya taxeringsvärdena och kan då lätt själva konstatera vilka betydande skattechöjningar de kommer att drabbas av för den händelse värdegränserna icke justeras upp.

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

Anmälan av interpellationer

Mot den bakgrunden och med åberopande av vad här anförts får jag hemställa om kammarens tillstånd att till herr finansministern rikta följande interpellation:

1. Är finansministern villig att framlägga förslag till omläggning av villabeskattningen i syfte att förhindra den betydande reella skattechöjning som egnahemsägarna eljest skulle drabbas av?
2. När kommer i så fall förslag härom att föreläggas riksdagen?

Nr 24 av herr *Gustavsson* i Alvesta (c) till herr kommunikationsministern om handikappvänliga personvagnar i järnvägståg:

Det är svårt, ibland nästan omöjligt, att åka tåg om man är handikappad. Särskilt svårt är det för de rörelsehindrade. Stationerna förbättras, men det finns inga planer på att förbättra tågen inom den närmaste framtiden.

Trots att det går att komma ut på de flesta perronger i rullstol är det fortfarande mycket svårt för rörelsehindrade att ta sig upp från plattformen och in i tåget. Framställningar från handikapporganisationer om installerande av lyftplattor har inte lett till några resultat.

På 75 stationer kan man få låna rullstol, om man beställer i förväg. Hjälptjänst att köra ut rullstolen på perrongen får man gratis på alla ställen utom i Stockholm, där stadsbuden har hand om den servicen.

SJ:s vagnar är relativt moderna. Ändå är de utan undantag konstruerade så att det är mycket svårt för en rullstolsbunden person att ta sig in i vagnarna liksom att placera rullstolen och förflytta sig inne i vagnen. Även toaletterna är utformade så att de omöjligt kan utnyttjas av en rullstolsbunden person.

Det skulle innebära relativt omfattande förändringar av vagnparken att göra alla vagnar handikappanpassade. Detta torde därför inte vara något realistiskt alternativ. Däremot borde det vara möjligt att iordningställa ett mindre antal vagnar och inreda dem så att de fungerar väl för rullstolsbundna personer. Dessa handikappanpassade vagnar skulle sedan kunna fördelas så att det finns åtminstone en sådan i varje tåg som trafikerar linjer med hög trafiktäthet samt i långdistanståg. Liknande arrangemang har med framgång prövats i bl. a. USA.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd medverka till att en del av SJ:s personvagnar göres handikappvänliga och att sådana vagnar skall finnas åtminstone på fjärrgående tåg och på andra linjer med hög resandefrekvens?

Nr 25 av herr *Lindkvist* (s) till herr kommunikationsministern om den framtida organisationen av ramptjänsten vid flygplatserna:

Frågan om hur ramptjänsten i framtiden skall vara organiserad vid svenska flygplatser – liksom frågan om huvudmannaskapet – har under senare år varit föremål för livlig diskussion. Efter hand som förslagen

till organisationsplan har sipprat ut från luftfartsverket har en märkbar oro växt fram bland de anställda.

Utgångspunkten är luftfartsverkets utredning Ramp 73, vari föreslås att ramptjänsten överföres från SAS till luftfartsverket. Meningarna går starkt isär beträffande såväl förslagets organisatoriska fördelar som dess lönsamhetsaspekter. En mycket stark opinion, såväl den flygande personalen som flygplatsanställda, har vänt sig mot utredningens förslag och uttalat sig för ett bibehållande av den nuvarande ordningen.

Även om förslaget om ett överförande av ramptjänsten från SAS till luftfartsverket får de största verkningarna för personalen vid Arlanda och Landvetter berör omorganisationen också andra flygplatser i landet. Den framväxande oron för ett genomförande av förslaget till ny organisation torde ha sin förklaring bl. a. däri att de anställda befarar en försämring både i fråga om tryggheten på arbetsplatsen och i fråga om övriga anställningsförhållanden.

För att bringa klarhet i hur regeringen ser på frågan om den framtida ramptjänstens organisation vid våra flygplatser hemställer jag om kammararens tillstånd att till herr kommunikationsministern få framställa följande interpellation:

Är kommunikationsministern beredd att inför riksdagen redovisa sin syn på ramptjänstens framtida organisation vid våra flygplatser och de åtgärder som kan bli aktuella i anledning av organisationsförslaget Ramp 73?

den 30 januari

Nr 26 av fru *Jacobsson* (m) till herr finansministern om socialgruppsindelningen:

I samband med 1911 års riksdagsmannaval gjordes via yrkesangivelser en gruppering av individer i tre socialgrupper. Indelningen har haft stark genomslagskraft i flera sammanhang, varvid de tre grupperna karakteriserats av en tydlig rangordning. Det har dock aldrig funnits någon fast förankring i ett vedertaget klassificeringssystem med fasta definitioner av grupperna. Någon ansvarig instans för generell uppföljning och vård av en dylik indelning har heller aldrig funnits.

Sista gången statistiska centralbyrån använde indelningen synes ha varit vid utarbetandet av 1948 års valstatistik. Under den tid som gått sedan man vid statistiska centralbyrån slutade att använda socialgruppsindelningen har indelningen använts i sociologisk och social-psykologisk litteratur. I den mån man i statens offentliga utredningar återgivit vetenskapliga undersökningar baserade på socialgruppsindelningen har dessa på så sätt fått stor spridning. Som exempel härpå kan nämnas betänkandet Högskolan (SOU 1973:2).

Det är uppenbart att en socialgruppsindelning baserad på yrkesbeteckningar av den typ som förekom i röstlängder från 1911 inte är meningsfull

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

Anmälan av interpellationer

i dag. Utvecklingen under de gångna 60 åren har inneburit en stark förskjutning av förhållandet mellan utbildning, yrke och inkomst. Mångfalden av yrken med viss både teoretisk och praktisk utbildning gör varje generell gränsdragning diskutabel.

Jag hemställer om kammarens tillstånd att till herr finansministern få rikta följande frågor:

1. Är den arbetsgrupp som i början av 1960-talet tillsattes inom statistiska centralbyrån för att studera och utarbeta ett förslag till ny gruppindelning fortfarande verksam?

2. Om så är fallet, när kan man förvänta sig ett förslag från denna grupp?

Nr 27 av herr *Sundelin* (s) till herr arbetsmarknadsministern om sysselsättningsstöd till företag utanför det inre stödområdet:

I enlighet med inrikesutskottets uttalande beslöt riksdagen 1974 att sysselsättningsstöd skulle kunna utgå i samband med annat lokaliseringsstöd till företag i gränsområdet till det inre stödområdet samt på Gotland. Beslutet om särskilt sysselsättningsstöd skall fattas av regeringen. Detta skall vara en försöksverksamhet i minst två år.

I årets budgetproposition, Bilaga 13, Arbetsmarknadsdepartementet, föreslås i enlighet med AMS beräkningar oförändrat 30 milj. kr. i sysselsättningsstöd. Det beräknas inte behöva höjas på grund av nämnda beslut 1974. Det har emellertid i många kommuner visat sig vara ytterst svårt att få företagare att med lokaliseringsstöd etablera sig i de områden där sysselsättningsskapande åtgärder är mest angelägna ur både den enskildes och kommunens synpunkt. I de kommuner där stora problem med sysselsättningen föreligger i ytterområdena blir kommunerna på ett eller annat sätt tvingade att försöka skapa sysselsättningstillfällen. Det sker bl. a. genom beredskapsarbeten av olika slag, skyddad sysselsättning och uppförande av industrihus eller andra industrilokaler. I vissa fall har det utgått beredskapspengar för uppförande av industrilokaler. Det har också visat sig möjligt att få seriösa företagare att förlägga viss del av sin industriella verksamhet till sådana lokaler, om de kunde komma i åtnjutande av samma sysselsättningsstöd som de som etablerat sig i ett liknande område inom det inre stödområdet.

Om den vidgade användningen av sysselsättningsstödet skall få någon betydande effekt bör det utgå till de kommuner som själva tillhandahåller industriutrymmen och har kontakt med seriösa företagare i de gränsområden som bestämmelserna föreskriver. I varje fall borde de med beredskapspengar uppförda industribyggnaderna kunna jämföras med de byggnader som är uppförda med lokaliseringsstöd.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr arbetsmarknadsministern få ställa följande interpellation:

Är statsrådet beredd att vidtaga sådana åtgärder att sysselsättningsstödet kan utgå till företag i enlighet med vad som anförts?

§ 18 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 28 januari

Nr 52 av herr *Andersson* i Ljung (m) till herr kommunikationsministern om bättre registreringsskyltar för motorcyklar:

Registreringsskyltarna för motorcyklar har kritiserats, dels för det olämpliga formatet, dels för bristande hållbarhet, det senare mest som en följd av det olämpliga formatet.

Avser statsrådet vidta åtgärder för att få fram en för motorcyklar lämplig registreringsskylt?

den 29 januari

Nr 53 av fru *Marklund* (vpk) till herr industriministern om principerna för statliga företags reklam:

Enligt uppgifter i pressen ger ett av statsföretagen, AB Kabi, annonsstöd till de Francovänliga radioföretag som sänder "Sveriges turistradio" på Mallorca och Kanarieöarna. I Kabis broschyr Hälsoråd till utlandsresenärer ägnas två av tio sidor åt reklam för dessa turistradiostationer. Detta är stöd till det fascistiska propagandamaskineriet. Med anledning härav vill jag fråga herr industriministern:

Anser regeringen det vara förenligt med de principer som bör gälla för statsföretagens verksamhet att med annonspengar och -utrymme stödja fascistiska massmediaföretag?

Nr 54 av herr *Bengtsson* i Göteborg (c) till herr utbildningsministern om undervisningen vid socialhögskolorna rörande narkotikaproblemen:

Det har visat sig att man vid lektioner på socialhögskolan i Örebro har använt narkotiska preparat i experimentellt syfte. Är statsrådet mot bakgrund av detta beredd att redogöra för sin principiella uppfattning om hur undervisningen vid socialhögskolorna bedrivs i avseende på narkotikaproblematiken?

den 30 januari

Nr 55 av fru *Kristensson* (m) till herr justitieministern om åtgärder för att förhindra rymning från häkten och kriminalvårdsanstalter:

Vid en interpellationsdebatt i riksdagen den 9 december 1974 uttalade justitieministern att kriminalvårdsstyrelsen antagit vissa detaljföreskrifter beträffande behandlingen på kriminalvårdsanstalter av kvalificerade nar-

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

---

*Meddelande om
frågor*

Nr 13

Fredagen den
31 januari 1975

*Meddelande om
frågor*

kotikabrottslingar. Enligt vad jag erfarit utgör de föreskrifter som justitieministern hänvisade till endast rekommendationer som gjorts av en tjänsteman vid kriminalvårdsstyrelsens vård- och tillsynsavdelning i en PM, upprättad med anledning av den interpellation jag framställt. Några föreskrifter av det slag justitieministern redogjorde för har inte fastställts och än mindre distribuerats till de olika kriminalvårdsanstalterna.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande fråga:

Avser justitieministern att vidta några åtgärder – genom utfärdande av särskilda föreskrifter eller på annat sätt – i syfte att förhindra rymning från häkten och kriminalvårdsanstalter när det gäller personer som är misstänkta eller dömda för speciellt grova brott?

Nr 56 av fru *af Ugglas* (m) till fru statsrådet Sigurdsen om principerna för svensk hjälp till Sydvietnam:

Statssekreteraren Lennart Klackenbergs har inför UNDP:s styrelsemöte krävt att UNDP lämnar bistånd till befolkningen i hela Sydvietnam. Parisavtalet gör helt klart att det finns två parter i Sydvietnam, Saigonregeringen och PRR, förklarade herr Klackenberg bl. a.

Anser statsrådet att samma princip bör gälla svensk hjälp till Syd-vietnam?

Nr 57 av herr *Måbrink* (vpk) till herr utrikesministern om upprättande av konsulärvtal med Tyska demokratiska republiken:

Sveriges diplomatiska erkännande av Tyska demokratiska republiken skedde den 21 december 1972, men ännu har icke avtalsreglerade konsulära förbindelser kommit till stånd mellan Sverige och DDR. Sådana förbindelser är som bekant upprättade mellan Sverige och övriga länder, varför behovet av att ha denna fråga avtalsenligt reglerad även mellan Sverige och Tyska demokratiska republiken synes vara självklart.

Mot bakgrund härav får jag rikta frågan till herr utrikesministern:

Av vilka skäl har icke konsulärvtal slutits mellan Sverige och DDR och har regeringen för avsikt att inom den närmaste tiden ta något initiativ för att träffa sådant avtal med DDR:s regering?

Nr 58 av fru *Troedsson* (m) till herr finansministern om kontrollupp-gifterna från försäkringskassorna:

Systemet med beskattad sjukpenning har medfört ett speciellt problem med avseende på kontrolluppgifterna från försäkringskassorna. Om en försäkrad som varit sjuk under slutet av 1974 får sjukpenningen utbetald först under 1975, erhåller vederbörande inte kontrolluppgift på beloppet i fråga inför självdeklarationen av 1974 års inkomster utan först inför påföljande års deklaration. Därför måste den som råkar ut för detta själv vidta särskilda, för den enskilde deklaranten ganska omständliga åtgärder för att inte riskera att den erlagda skatten för åren 1974 och 1975 till-

sammans blir högre än om kontrolluppgiften från försäkringskassan för inkomståret 1974 omfattat försäkringsersättningen ända till årets slut.

Mot den bakgrunden ber jag att få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser statsrådet låta vidta i syfte att – om möjligt – undanröja risken för felaktig beskattning av dem som erhållit sjukpenning för 1974 först under 1975?

Nr 59 av herr *Lorentzon* (vpk) till herr industriministern om ökad användning av returpapper:

Skogsbrukets avverkningar utgjorde 1950 ca 40 milj. skogskubikmeter (m³sk), och nettoavverkningarna 1973/74 ökade till 77 milj. m³sk. I syfte att mildra denna rovdrift aktualiserades för någon tid sedan återanvändning av "begagnat" papper, och s. k. pappersinsamling blev åter på modet. På sistone har emellertid meddelats i pressen att intresset från pappersbrukens sida att inköpa returpapper praktiskt taget upphört. Det vitsordas dock bl. a. av "avfallsutredningen" att returpapper är en värdefull råvara.

Mot bakgrunden av dessa fakta vill jag fråga herr industriministern:

Tillmäter statsrådet återanvändning av returpapper sådan betydelse, att något initiativ i syfte att stimulera till ökad användning av returpapper bör komma i fråga?

den 31 januari

Nr 60 av herr *Wirtén* (fp) till herr bostadsministern om en väg från Sitasjaure till Skjomen i Norge:

Anser statsrådet att en väg genom fjällområdet från Sitasjaure till Skjomen i Norge står i överensstämmelse med riktlinjerna för den fysiska riksplaneringen?

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 15.37.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert